

1703.

Na osnovu čl. 23 Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, broj 064/11 i 039/16), čl. 44 stav 1 tačka 69 Statuta opštine Mojkovac („Sl. list RCG – Opštinski propisi“, br. 31/10 i 26/12) i uz prethodnu Saglasnost Ministarstva održivog razvoja i turizma, br. 110-90/37, od 03.10.2016. godine, Skupština Opštine Mojkovac, na sjednici održanoj dana 29.11. 2016. godine, donijela je:

LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM OPŠTINE MOJKOVAC ZA PERIOD 2016 – 2020. GODINA

1. UVOD

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, u daljem tekstu Lokalni plan, treba da uspostavi održivo upravljanje otpadom za prostor Opštine Mojkovac za period 2016-2020. godine. Članom 18 Zakona o upravljanju otpadom propisano je da se upravljanje otpadom vrši u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom koji ne sadrži ili nije izložen opasnim materijama, a članom 23 istog Zakona, između ostalog, propisano je da Lokalni plan donosi skupština lokalne samouprave.

Za donošenje ovog plana ostvarene su sve prostorno - planske pretpostavke, izradom i usvajanjem Prostorno-urbanističkog plana opštine Mojkovac (“Službeni list CG-Opštinski propisi”, br. 19/11 i 9/14), koji daje smjernice i prepoznaje lokacije na kojima je moguće raditi postrojenja za sakupljanje i tretman otpada. Ostali planski dokumenti (DUP-ovi i LSL) ne razrađuju lokacije i postrojenja za tretman otpada.

Prema Zakonu o upravljanju otpadom („Službeni list CG“, br. 64/11 i 39/16), otpad predstavlja sve vrste materija koje je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci. U skladu sa odredbama istog Zakona vrste otpada su:

- Industrijski otpad,
- Komercijalni otpad,
- Komunalni otpad.

U zavisnosti od opasnih karakteristika koje mogu uticati na zdravlje ljudi i životnu sredinu, otpad može biti :

- Neopasan,
 - Inertan,
 - Opasan.

Upravljanje otpadom se zasniva na sljedećim osnovnim principima:

- princip održivog razvoja - obezbjeđuje upravljanje otpadom na način kojim se doprinosi ostvarivanju ciljeva održivog razvoja kroz efikasnije korišćenje resursa i smanjenje količine otpada. Održivi razvoj predstavlja usklađeni sistem tehničko-tehnoloških, ekonomskih i društvenih aktivnosti u ukupnom razvoju u kome se na principima ekonomičnosti i razumnosti koriste prirodne i stvorene vrijednosti države, sa ciljem da se sačuva i unaprijedi kvalitet životne sredine za sadašnje i buduće generacije;
- princip blizine i regionalnog upravljanja otpadom – obezbjeđuje obradu otpada na što je moguće bližem mjestu nastajanja u skladu sa ekonomskom opravdanošću izbora lokacije, dok se regionalno upravljanje otpadom obezbjeđuje primjenom jasno definisanih regionalnih strateških planova zasnovanih na nacionalnoj politici u domenu upravljanja otpadom;
- princip predostrožnosti – obezbjeđuje preventivno djelovanje preduzimanjem mjera za sprečavanje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- princip „zagađivač plaća“ – obezbjeđuje sistemu da zagađivač životne sredine mora da snosi pune troškove posljedica svojih aktivnosti, preventivnog djelovanja i sanacionih mjera. Troškovi nastajanja, obrade i odlaganja otpada moraju se uključiti u cijenu proizvoda;
- princip hijerarhije – predstavlja redosled prioriteta u praksi upravljanja otpadom;
- sprječavanje stvaranja otpada i redukcija, odnosno smanjenje korišćenja resursa i smanjenje količina ili opasnih karakteristika nastalog otpada;
- priprema za ponovnu upotrebu proizvoda za istu ili drugu namjenu;
- reciklaža, odnosno obrada otpada radi dobijanja sirovine za proizvodnju istog ili drugog proizvoda;
- iskorišćenje vrijednosti otpada (kompostiranje, spaljivanje uz iskorišćenje energije i dr.);
- odlaganje otpada na uređene deponije.

2. ZNAČENJE IZRAZA

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom planu imaju sljedeća značenja:

1) biološko razgradivi otpad je otpad koji je pogodan za anaerobnu ili aerobnu razgradnju (biootpad, papir i karton);

2) biomasa je biljni materijal nastao iz poljoprivrede ili šumarstva i prehrambene industrije, koji se koristi za grijanje ili u industrijskom procesu; vlaknasti biljni otpad iz proizvodnje primarne celuloze i papira iz celuloze ako se spaljuje na mjestu proizvodnje i ako se toplota dobijena spaljivanjem koristi za grijanje ili u industrijskom procesu; otpad od plute; drveni otpad, osim drvnog otpada koji sadrži halogene organske materije ili teške metale koji nastaju upotrebom proizvoda za zaštitu drveta ili premaza i koji naročito uključuje drveni otpad koji potiče od građevinskog otpada ili otpada nastalog rušenjem;

3) biootpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrane i drugi otpad koji nastaje u

domaćinstvima, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namijenjenih za proizvodnju prehrambenih proizvoda;

4) deponija je stalno mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući i internu deponiju na kojoj proizvođač odlaže sopstveni otpad na mjestu nastanka, osim mjesta gdje se otpad

priprema za dalji prevoz do mjesta obrade na drugim lokacijama i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade za period do tri godine ili mjesta za skladištenje otpada prije njegovog zbrinjavanja za period do jedne godine;

- 5) distributer proizvoda je privredno društvo ili preduzetnik koje obezbjeđuje proizvode radi stavljanja u promet ili davanja na korišćenje krajnjem korisniku;
- 6) građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata;
- 7) imalac otpada je proizvođač otpada ili pravno ili fizičko lice koje posjeduje otpad;
- 8) industrijski otpad je otpad koji nastaje u proizvodnim procesima u industriji i zanatstvu, a razlikuje se od komunalnog otpada po svom sastavu i karakteristikama;
- 9) inertni otpad je neopasan otpad kod kojeg nije moguće izazvati značajnu fizičku, hemijsku ili biološku promjenu, ne rastvara se, ne sagorijeva, nije biorazgradiv, ne zagađuje životnu sredinu, ne ugrožava zdravlje ljudi i čije ocedne vode u kontaktu sa drugim materijama ne izazivaju reakcije i ekotoksično ne ugrožavaju kvalitet površinske ili podzemne vode;
- 10) izvorni proizvođač otpada je svako lice čijom aktivnošću nastaje otpad;
- 11) katalog otpada je popis otpada prema svojstvima i mjestu nastanka, razvrstan na grupe, podgrupe i vrste otpada sa djelatnostima čijim obavljanjem se proizvodi otpad;
- 12) komercijalna otpadna ambalaža je otpad od primarne, sekundarne i tercijalne ambalaže koji nastaje u procesu proizvodnje, maloprodaje, uslužnim i drugim djelatnostima, kao i obavljanjem poslova u poljoprivredi, šumarstvu, ribarstvu, saobraćaju i turizmu;
- 13) komunalna otpadna ambalaža je otpad od primarne i sekundarne ambalaže koji nastaje u domaćinstvima (kućni otpad), industriji, zanatskim i uslužnim djelatnostima, kao i drugim djelatnostima i javnom sektoru, a sličan je otpadu iz domaćinstava u pogledu prirode, mjesta nastanka i sastava;
- 14) komunalni otpad je otpad nastao u domaćinstvima ili prilikom obavljanja djelatnosti koji je po svojstvima sličan otpadu nastalom u domaćinstvima;
- 15) medicinski otpad je otpad koji nastaje pružanjem zdravstvenih usluga i vršenjem naučnih istraživanja i eksperimenata u oblasti medicine;
- 16) miješani komunalni otpad je otpad iz domaćinstva preostao nakon odvajanja pojedinih frakcija komunalnog otpada za koji je predviđena mogućnost selektivnog sakupljanja uključujući komunalnu otpadnu ambalažu;
- 17) neopasni otpad je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada;
- 18) obrada otpada je postupak prerade i/ili zbrinjavanja otpada, uključujući pripremu prije prerade i/ili zbrinjavanja;
- 19) odlaganje otpada je jedan od postupaka zbrinjavanja;
- 20) zbrinjavanje otpada je postupak obrade koji nije prerada, čak i u slučaju da se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija;
- 21) odvojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala posebna obrada;
- 22) opasni otpad je otpad koji sadrži elemente ili jedinjenja koja imaju jedno ili više od sljedećih opasnih svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, zapaljivost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, infektivnost, kancerogenost, korozivnost, mutagenost, teratogenost, ekotoksičnost, svojstvo nagrizanja i svojstvo otpuštanja otrovnih gasova hemijskom ili biološkom reakcijom i osjetljivost/razdražljivost, kao i otpad iz kojeg, nakon odlaganja, može nastati druga materija koja ima neko od opasnih svojstava;
- 23) organsko recikliranje je postupak aerobne (kompostiranje) ili anaerobne prerade biološki razgradivog otpada;
- 24) otpad je svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom;
- 25) otpad od električnih i elektronskih proizvoda su električni i elektronski proizvodi koji su otpad uključujući i sve sastavne dijelove, komponente, podsloповe i potrošni materijal koji su dio proizvoda u vrijeme odbacivanja;
- 26) otpadna ambalaža je ambalaža ili ambalažni materijal koje su otpad, osim ostataka materijala koji nastaju prilikom izrade ambalaže;
- 27) otpadna ulja za podmazivanje i tečnosti su svaka mineralna polusintetička ili sintetička ulja u tečnom ili polutečnom stanju, industrijska, izolaciona (ulje koje se koristi u elektroenergetskim sistemima), odnosno termička ulja (ulje koje se koristi u sistemima za grijanje ili hlađenje), kao i tečnosti za hidraulične namjene (hidraulične kočnice i ostale pripremljene tečnosti za hidrauličnu transmisiju);
- 28) otpadno vozilo je vozilo koje se smatra otpadom, napušteno vozilo ili vozilo koje se ne može koristiti za osnovnu namjenu;
- 29) otpadne baterije i akumulatori su odbačene, istrošene ili oštećene baterije i akumulatori koji se ne mogu koristiti;
- 30) otpadne gume, odnosno pneumatici su gume čiji je rok upotrebe istekao ili su istrošene ili odbačene zbog oštećenja ili drugih razloga;
- 31) ponovna upotreba je postupak kojim se proizvodi ili dijelovi proizvoda koji nijesu otpad ponovo upotrebljavaju za istu svrhu za koju su izvorno stvoreni;
- 32) posebne vrste otpada su: otpad od električnih i elektronskih proizvoda, otpadna vozila, otpadne gume, otpadne baterije i akumulatori, otpadna ulja za podmazivanje i tečnosti, otpadna ambalaža, građevinski otpad, otpad iz rudarstva, otpad koji sadrži azbest, PCB otpad, kanalizacioni mulj, medicinski i veterinarski otpad;
- 33) posrednik je privredno društvo ili preduzetnik koje organizuje preradu ili zbrinjavanje otpada u tuđe ime, uključujući posrednike koji otpad ne preuzimaju u fizički posjed;
- 34) postrojenje je stacionarna ili mobilna tehnička jedinica, koje sa građevinskim dijelom čini tehnološku cjelinu za skladištenje, preradu ili zbrinjavanje otpada;
- 35) prerada otpada je postupak za dobijanje materijala ili proizvoda koji se koristi kao sirovina ili postupak pripreme otpada za dobijanje tog materijala ili proizvoda u postrojenju za preradu ili širem proizvodnom smislu;

- 36) prevoznik je privredno društvo ili preduzetnik koji obavlja transport otpada;
- 37) priprema za ponovnu upotrebu otpada su postupci prerade, kao što su provjera, čišćenje ili popravke, kojima se proizvodi ili djelovi proizvoda, koji su postali otpad, pripremaju za ponovnu upotrebu bez sprovođenja nekog drugog prethodnog postupka;
- 38) privremeno, odnosno vremenski ograničeno skladištenje otpada je skladištenje otpada u određenom roku na mjestima gdje je otpad proizveden ili skladištenje tokom sakupljanja otpada, radi transporta do mjesta obrade otpada;
- 39) proizvođač otpada je izvorni proizvođač otpada ili svako lice koje obavlja prethodnu obradu, miješanje ili druge postupke kojima se mijenja svojstvo ili sastav otpada;
- 40) prostorno-planski dokument je planski dokument kojim se određuje organizacija, korišćenje i namjena prostora, kao i mjere i smjernice za uređenje, zaštitu i unaprjeđenje prostora (prostorni plan Crne Gore, detaljni prostorni plan, državna studija lokacije, prostorno-urbanistički plan lokalne samouprave, detaljni urbanistički plan, urbanistički projekat i lokalna studija lokacije i druga planska dokumenta);
- 41) reciklažno dvorište je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje po vrstama, odnosno frakcijama komunalnog otpada koje se odvojeno sakupljaju;
- 42) reciklažni centar je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje svih vrsta, odnosno frakcija komunalnog otpada koje su odvojeno sakupljene i sakupljanje miješanog komunalnog otpada zbog sortiranja ili drugog načina obrade;
- 43) recikliranje je postupak prerade u cilju korišćenja otpada za zamjenu drugih materijala koji se upotrebljavaju za izvornu ili drugu namjenu;
- 44) sakupljanje otpada je sakupljanje otpada od imaoaca, uključujući prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada, radi transporta do postrojenja za obradu otpada;
- 45) sprječavanje nastanka ili stvaranja otpada su mjere koje se preduzimaju u cilju sprječavanja nastanka otpada ili mjere koje, prije nego je materija ili predmet postao otpad, smanjuju:
- količinu otpada, uključujući ponovnu upotrebu proizvoda ili produženje životnog vijeka proizvoda,
 - negativne uticaje proizvedenog otpada na životnu sredinu i na zdravlje ljudi,
 - sadržaj štetnih materija u materijalima i proizvodima;
- 46) transfer (pretovarna) stanica je mjesto na koje se otpad doprema i privremeno skladišti radi selektiranja ili pretovara prije transporta do mjesta za preradu i zbrinjavanje;
- 47) transport otpada je prevoz otpada van postrojenja koji obuhvata utovar, prevoz (kao i
- 48) trgovac je privredno društvo ili preduzetnik koji je u nabavci i prodaji otpada, zastupnik proizvođača (principal), uključujući i posrednike koji otpad ne preuzimaju u fizički posjed.

3. OSNOVNI PODACI O TERITORIJI OPŠTINE MOJKOVAC

Opština Mojkovac, pripada sjevernom dijelu Crne Gore, njegovom izrazito planinskom dijelu. Teren opštine Mojkovac se nalazi na obje strane rijeke Tare. Grad Mojkovac, Opštinski centar, nalazi se u dolini rijeke Tare, u podnožju planina Bjelasice i Sinjajevine, između nacionalnih parkova Biogradska gora i Durmitor. Područje opštine Mojkovac se graniči sa opštinama: Kolašin, Berane, Bjelo Polje, Pljevlja, Žabljak i Šavnik. Sa opštinama Bijelo Polje, Kolašin i Žabljak ima dobre saobraćajne veze dok su sa drugim navedenim susjednim opštinama direktne saobraćajne veze na lošijem nivou. Ukupna površina opštine je 367 km², što čini 2,6% ukupne teritorije Crne Gore, i to je jedna od manjih opština u Crnoj Gori. Naselje Mojkovac, se nalazi na nadmorskoj visini od 800-850 m.n.v. Najviši planinski vrhovi su na obroncima Sinjajevine, između Previje i Velikog Rasovaša, 2070 m.n.v.

Klima Mojkovca i okoline je kontinentalno-planinska sa hladnim zimama i suvim ljetima. Na klimatske karakteristike najveći uticaj imaju geografski raspored i uticaj Jadrana. Najčešći vjetrovi su sjevernog i južnog kvadranta. Prosječna količina padavina na teritoriji opštine Mojkovac iznosi 1586 mm.

Prema Popisu iz 2011. godine, na teritoriji opštine Mojkovac živi 8622 stanovnika (50,48% muškaraca i 49,52% žena). Od ukupnog broja stanovnika 41,64% živi u gradskom području, dok 58,36% živi u ruralnom području. Što se tiče stanovništva Mojkovca po starosnim grupama 17,95% čine stanovnici od 0 do 14 godina, 68,05% od 15 do 64 i 14% čini stanovništvo starije od 65 godina.

Tabela 1. Demografski parametri u Mojkovcu prema popisu iz 2011. godine

Opština	Površina (km ²)	Broj stanovnika				Stopa prirodnog priraštaja	Broj domaćinstava	Prosječna veličina domaćinstva (broj članova)
		Ukupno	Procijenjeni broj za 2013. god.	U urbanom području	U ruralnom području			
Mojkovac	367	8.622	8.386	3.631	5.038	-3,1	2.775	3,6

Tabela 2. Podaci o naseljima, domaćinstvima i broju stanovnika u Opštini Mojkovac prema popisu iz 2011. godine

Naselja	Bistrica	Bjelojevići	Bojna Njiva	Brskovo	Gojakovići	Dobrilovina	Žari	Lepenac	Mojkovac	Podbišće	Polja	Prošćenje	Stevanovac	Uroševina	Šitarica	UKUPNO (stanovnika, domaćinstava)
Stanovnika	1 02	2 10	3 03	2 23	4 4	5 3	3 02	3 71	3 631	6 57	1 260	5 66	1 90	4 27	2 33	8622
Domaćinstava	4 1	5 3	8 9	6 5	3 4	1 6	1 05	1 21	1 023	2 02	39 02	1 64	6 6	1 45	8 1	2815

Napomena: Podaci iz tabele o popisu 2011. godine preuzeti sa zvaničnog sajta Zavoda za statistiku Crne Gore, brošura Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Crnoj Gori - prvi rezultat, maj 2011. godine.

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, u 2011. godini stopa nezaposlenosti u Mojkovcu je iznosila 16,33%, odnosno, 1356 zaposlenih osoba, a u 2003. godini njihov broj je iznosio 1131. U tom periodu zabilježen je blag porast zaposlenog stanovništva.

Prema podacima iz Strateškog plana opštine Mojkovac, trenutno na teritoriji opštine Mojkovac registrovano je 170 malih i srednjih preduzeća, koja prema klasifikaciji po broju zaposlenih uglavnom spadaju u mikro preduzeća. Posmatrano na nivou djelatnosti, najveći broj preduzeća u opštini Mojkovac je angažovan u djelatnostima trgovine na veliko i malo (26,2%), prerađivačke industrije (15,9%), saobraćaja, skladištenja i veza (7,1%), poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (4,4%) i građevinarstva (4,0%).

Ukupna dužina postojeće mreže drumskog saobraćaja Mojkovca iznosi 486 km (20 km magistralnih, 32 km regionalnih, 74 km lokalnih puteva i 430 km nekategorisanih). U narednom planskom periodu predviđena je izgradnja novog regionalnog puta: Mojkovac –Vragodo – Lubnice – Berane, koji je od velikog značaja za Opštinu Mojkovac.

Kroz teritoriju Opštine Mojkovac prolazi željeznička pruga Bar-Bijelo Polje u dužini od 15km.

Na teritoriji Opštine Mojkovac, oko 78% domaćinstava se snabdijeva vodom preko gradskog vodovoda, dok se preostali dio stanovništva u seoskim naseljima snabdijeva putem sopstvenih vodovoda i individualno.

Na kanalizacionu mrežu je priključeno oko 45% domaćinstava Opštine, uglavnom iz užeg dijela grada. U Mojkovcu je izgrađeno postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda sa bazenima za tretman kanalizacionog mulja. Postrojenje za prečišćavanje industrijskih otpadnih voda postoji u fabrici metaloprerade "Tara".

4. ZAKONODAVNO-PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

4.1 Zakonodavstvo u oblasti upravljanja otpadom

Upravljanje otpadom u Crnoj Gori regulisano je nizom zakona i drugih propisa, koji su usvojeni u posljednjih nekoliko godina. Vodeći zakon u oblasti upravljanja otpadom je **Zakon o upravljanju otpadom („Službeni list Crne Gore“, br. 64/11 i 39/16)**, kojim se uređuju vrste i klasifikacija otpada, planiranje, uslovi i način upravljanja otpadom i druga pitanja od značaja za upravljanje u ovoj oblasti. Ovaj Zakon je usko vezan sa drugim zakonima, kao što su **Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni list Crne Gore“, br. 48/08, 40/10, 40/11 i 27/14)**, **Zakon o vodama („Službeni list Crne Gore“ br. 16/95 i 32/11)** i **Zakon o zaštiti prirode („Službeni list Crne Gore“, br. 51/08, 21/09, 40/11, 62/13 i 6/14)**.

4.2 Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom sadržan je u članu 23 Zakona o upravljanju otpadom („Službeni list Crne Gore“, br. 64/11 i 39/16), kojim je propisano da:

- Lokalni plan donosi skupština lokalne samouprave, za period na koji je donijet Državni plan;
- Lokalni plan može da se mijenja i dopunjuje po potrebi;
- Lokalni plan mora biti usaglašen sa Državnim planom;
- Lokalni plan se, radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja na saglasnost Ministarstvu.

U stavu 5 istog člana propisan je obavezni sadržaj lokalnih planova upravljanja otpadom, a stavom 9 istog člana da je za sprovođenje plana upravljanja otpadom odgovoran izvršni organ jedinice lokalne samouprave.

4.3 Postojeći propisi opštine Mojkovac u oblasti upravljanja otpadom

Propisi opštine Mojkovac u oblasti upravljanja otpadom su:

- **Odluka o komunalnom uređenju grada iz 2009 godine**, („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 39/09), kojom se propisuju nadležnosti i odgovornosti za oblast upravljanja otpadom na lokalnom nivou, kao i organizovanje iznošenja, odvoza i deponovanja otpada. Ovom Odlukom predviđene su i kaznene mjere, prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica koja proizvode otpad i određuje se način i postupanje sa komunalnim otpadom na javnim površinama na području opštine Mojkovac.
- **Odluka o određivanju privremene lokacije za deponovanje komunalnog otpada** („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 32/11),
- **Odluka o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi**, („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 19/13), kojom se propisuje način organizovanja prostora, čuvarske službe, prijema vozila i vođenje evidencije o količinama komunalnog otpada i definišu se potrebni infrastrukturni sadržaji i mjere zaštite životne sredine i zdravlja ljudi za privremeno skladištenje komunalnog otpada, na lokaciji „Zakršnica“, površine 24147m², koja se nalazi na katastarskoj parceli broj 751 KO Podbišće – Mojkovac,

- **Odluka o donošenju Zelene agende** („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 54/09), kojom se: podstiče, podržava zaštita i očuvanje osnovne životne okoline; razvija odgovornost i briga kod svih građana i značaja održivog razvoja; podstiče saradnja i partnerstvo svih društvenih cjelina u lokalnoj zajednici; animiraju građani da učestvuju u procesu donošenja odluka u cilju bolje zaštite životne sredine,
- **Odluka o određivanju lokacije za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada** („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 37/16);
- **Odluka o donošenju Prostorno-urbanističkog plana opštine Mojkovac** (“Službeni list CG-Opštinski propisi”, br. 19/11 i 9/14).

4.4 Propisi koje je potrebno donijeti u narednom periodu

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom u narednom periodu neophodno je donijeti:

- **Odluku o načinu privremenog skladištenja neopasnog građevinskog otpada i uslovima zaštite životne sredine,**
- **Izrada plana sanacije lokacije za privremeno skladištenje komunalnog otpada, odnosno neopasnog građevinskog otpada i Izrada plana održavanja, nadzora i kontrole sanirane lokacije.**

4.5 Lokalna politika upravljanja otpadom

Nacrt Lokalnog plana upravljanja otpadom za period 2008-2012. godina (2008) je prvi pokušaj usvajanja plana upravljanja otpadom za opštinu Mojkovac. Nacrt Lokalnog plana daje određene procjene i mjere zasnovane na proračunima i smjernicama datim u Strateškom master planu upravljanja otpadom u Crnoj Gori kao i procjenama lokalnog javnog komunalnog preduzeća. Na konačni nacrt plana je sprovedena javna rasprava u trajanju od 15 dana (do 05.02.2010. godine). U skladu sa dostupnim informacijama nacrt Lokalnog plana nikada nije bio usvojen, niti se primjenjivao u praksi. Važno je napomenuti da nacrt Lokalnog plana, jasno identifikuje potrebe za regionalizacijom i sistemskom izmjenom načina upravljanja otpadom u opštini.

Lokalna politika upravljanja otpadom je usaglašena sa državnim politikom upravljanja otpadom, odnosno sa dokumentom Nacionalne politike integralnog i održivog upravljanja otpadom kao i Nacionalnom strategijom upravljanja otpadom, koja je pripremljena i usvojena 2013. godine u okviru EU projekta “Priprema i implementacija državnog i lokalnih planova upravljanja otpadom”.

Lokalni plan upravljanja otpadom opštine Mojkovac je usaglašen sa drugim lokalnim planskim dokumentima (i politikama):

- Prostorno-urbanističkim planom opštine Mojkovac (2011-2020. godina),
- Strateškim planom razvoja opštine Mojkovac (2012-2019. godina).

Tokom procesa izrade ovog plana upravljanja otpadom vodjen je aktivan proces konsultacija sa svim učesnicima u upravljanju otpadom i svim zainteresovanim stranama. Konsultovani su, prije svega, javno-komunalno preduzeće, organi lokalne uprave, javne ustanove, nevladine organizacije itd.

U cilju pospješivanja regionalizacije i razmjene lokalnog iskustva i znanja, na početku izrade lokalnog plana upravljanja otpadom, formirana je regionalna radna grupa (radna grupa za region III -Kolašin, Mojkovac, Berane, Bjelo Polje, Plav i Pljevlja) koja se redovno sastajala (održano 10 sastanaka). Članovi radne grupe (20 imenovanih lokalnih eksperata) su pokrivali razne djelove izrade ovog plana (pravni aspekt, institucionalni, tehničke karakteristike) i uglavnom su bili predstavnici Opština i Javno-komunalnih preduzeća. Na navedeni način, omogućeno je da se kroz rad radne grupe, unaprijedi plan upravljanja otpadom Opštine Mojkovac, ojača proces regionalizacije, obezbjedi harmonizacija lokalnih planova upravljanja i pruže smjernice ostalim opštinama oko novog pristupa izradi lokalnih planova upravljanja otpadom.

U skladu sa politikom transparentnosti i uključivanja svih zainteresovanih strana na svim sastancima su redovno pozivani i predstavnici nevladinih organizacija, lokalne turističke organizacije i dr.

4.6 Institucionalni okvir

Institucionalni okvir čine utvrdjene i uređene odgovornosti i funkcije nadležnih organa, organizacija i službi u upravljanju otpadom. Institucionalni okvir za implementaciju Lokalnog plana upravljanja otpadom opštine Mojkovac čini lokalna uprava sa nadležnim organima, službama i preduzećima: Sekretarijat za uređenje prostora i održivi razvoj, Komunalna policija Opštine Mojkovac i DOO “Komunalne usluge - Gradac” Mojkovac.

Sekretarijat za uređenje prostora i održivi razvoj Opštine Mojkovac vrši nadzor nad radom DOO “Komunalne usluge - Gradac”, a Komunalna policija je nadležna za nadzor nad sprovođenjem Zakona o upravljanju otpadom i Opštinskih odluka iz ove oblasti.

Komunalno preduzeće je, u skladu sa Odlukom o komunalnom uređenju grada, a u vezi sa održavanjem čistoće grada nadležno za: sakupljanje, odlaganje i deponovanje komunalnog otpada i drugih vrsta otpada (građevinski otpad, otpad iz vrtova, parkova, grobljansku otpad, auto otpad i sl.) sa javnih i privatnih površina; čišćenje i pranje javnih površina; čišćenje septičkih jama; uklanjanje leševa uginulih životinja; održavanje i korišćenje privremenih skladišta otpada; donošenje godišnjeg Programa čistoće uz saglasnost Skupštine opštine.

Institucionalni okvir iz oblasti upravljanja otpadom, na državnom nivou, čine sljedeće institucije i organi državne uprave:

- **Ministarstvo održivog razvoja i turizma,**
- **Agencija za zaštitu životne sredine,**
- **Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja,**
- **Ministarstvo zdravlja,**
- **Ministarstvo unutrašnjih poslova,**
- **Ministarstvo finansija,**
- **Ministarstvo saobraćaja i pomorstva,**
- **Ministarstvo ekonomije,**

Uloge ovih ministarstava u oblasti upravljanja otpadom navedene su u Državnom planu upravljanja otpadom za period 2015. do 2020. godine.

Zainteresovane strane u upravljanju otpadom, koje ne moraju ali mogu biti direktno uključene u sistem upravljanja otpadom su prije svega nevladine organizacije, profesionalne organizacije, lokalni mediji, a u kontekstu rada na jačanju javne svijesti i obrazovne ustanove i sl.

Pored navedenih ministarstava veliki utacaj u oblasti upravljanja otpadom imaju sljedeći državni organi i organizacije i nevladine organizacije:

- Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT),
- Privredna komora,
- Zajednica opština (UCG),
- Turistička organizacija opštine Mojkovac,
- NVO Društvo Ljubitelja Prirode „Ekoturs“ 2. Januar,
- NVO „Terra Nostra“,
- NVO „Suza Evrope“,
- NVO „Ekonatura“,
- NVO „Dolina Tare“.

Opština Mojkovac je, na osnovu zahtjeva, do sada izdala pet rješenja- saglasnosti, preduzećima koja se bave sakupljanjem pojedinih vrsta otpada i to za:

- sakupljanje i transport opasnog otpada (filteri, krpe od ulja, ostaci od čišćenja separatora i rezervoara za skladištenje nafte i ostaci naftnih derivata), Društvu za proizvodnju, promet i usluge, Export-Import "Petrol servis" doo iz Kotora,
- sakupljanje i transport opasnog medicinskog otpada preduzeću DOO "EKOMEDIKA" iz Podgorice,
- sakupljanje i transport neopasnog otpada preduzeću DOO "R-MARKOVIĆ CO" iz Herceg Novog,
- sakupljanje jestivih ulja (koja više nijesu u upotrebi) peduzeću "HEMOSAN" doo iz Bara,
- transport neopasnog otpada (piljevina, okrajci i isječki drveta) preduzeću D.O.O. "JARANIŠPED" iz Mojkovca.

5. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA I OCJENA DOSADAŠNJE PRAKSE UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I GRAĐEVINSKIM OTPADOM

5.1 Upravljanje komunalnim otpadom

Komunalni otpad je otpad iz domaćinstva, otpad iz proizvodne ili uslužne djelatnosti, ako je po svojstvima sličan otpadu iz domaćinstva. U komunalni otpad spada i otpad dobijen u privrednim organizacijama, koji nije nastao u procesu proizvodnje. Najvažnija karakteristika ovog otpada je da lako truli i da se brzo razgrađuje, naročito ljeti, pri visokim temperaturama vazduha. Nastajanje i širenje neprijatnih mirisa je prateći proces truljenja otpada.

Upravljanje otpadom u opštini Mojkovac povjereno je Preduzeću DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac, čiji je osnivač Opština Mojkovac, koje je registrovano za poslove upravljanja otpadom i posluje kao samostalno pravno lice. Prateći trendove u informisanju korisnika usluga i bolje obaviještenosti o svim aktivnostima, Društvo je kreiralo facebook stranicu. Na pomenutoj stranici svakodnevno putem kratkih tekstova i dosta fotografija Društvo pravi presjeke o toku aktivnosti koje su aktuelne (dnevnoj količini komunalnog i nekomunalnog otpada, aktivnosti putarske grupe, aktivnosti komunalne higijene, aktivnosti na vodovodu i kanalizaciji, izvještaji o kvalitetu vode isl.). Na taj način se pokušava da se kreativan način animiraju građani Mojkovca da kroz sugestije i komentare daju svoj doprinos ka boljem i kvalitetnijem pružanju usluga. Osim toga se pored aktivnosti koje preduzima komunalno preduzeće skreće pažnja i na nesavjesno ponašanje građana pri odlaganju otpada.

Komunalna otpad sa teritorije opštine Mojkovac se odlaže na privremenom skladištu komunalnog otpada, u „Zoni 2“, na lokaciji „Zakršnica“, površine 24147m², koja se nalazi na katastarskoj parceli br. 751 KO Podbišće – Mojkovac. Za istu lokaciju donešena je Odluka o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 19/13). Na istoj lokaciji, u „Zoni 3“, privremeno se skladišti neopasni građevinski otpad, koji služi za prekrivanje komunalnog otpada u „Zoni 2“.

Lokacija privremenog skladišta komunalnog i neopasnog građevinskog otpada ima nepovoljne mikrolokacijske karakteristike - smještena je na lijevoj obali rijeke Tare pored magistralog puta Bijelo Polje - Mojkovac - Kolašin. Navedeno privremeno skladište predviđeno je za zatvaranje i sanaciju.

Do rješavanja problema odlaganja komunalnog i neopasnog građevinskog otpada na državnom nivou, otpad sa područja opštine Mojkovac i dalje će se odlagati na postojećem privremenom skladištu, a nakon toga planirano je zatvaranje i sanacija navedenog skladišta.

Shodno Državnom planu upravljanja otpadom u Mojkovcu je predviđena izgradnja transfer stanice i reciklažnog dvorišta. U Mojkovcu su definisne dvije lokacije gdje je moguća izgradnja transfer stanice i to u blizini bivšeg rudnika „Brskovo“, na lokaciji Marića luka i lokacija Kraljevo kolo u Podbišću, pored magistralnog puta Kolašin - Mojkovac. U toku je izrada projekta transfer stanice i reciklažnog dvorišta na lokaciji Marića luka.

Klasifikacija otpada propisana je Pravilnikom o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. List Crne Gore“, br. 59/13). Komunalni otpad (kućni otpad i slični komercijalni i industrijski otpad) uključujući i odvojeno sakupljene frakcije prema katalogu otpada klasifikovan je u grupu 20 i razvrstan je prema sljedećim podgrupama:

- 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev podgrupe 15 01)
- 20 01 01 papir i karton
- 20 01 02 staklo
- 20 01 08 biorazgradivi kuhinjski i otpad iz restorana
- 20 01 10 odjeća

- 20 01 11 tekstil
- 20 01 13*rastvarači, (A)
- 20 01 14*kisjeline, (A)
- 20 01 15*baze, (A)
- 20 01 17*fotohemikalije, (A)
- 20 01 19*pesticidi, (A)
- 20 01 21*fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, (A)
- 20 01 23*odbačena oprema koja sadrži hlorofluorougļjovodonike, (M)
- 20 01 25 jestiva ulja i masti
- 20 01 26*ulja i masti drugačije od 20 01 25, (A)
- 20 01 27*boja, mastila, ljepila i smole, koji sadrže opasne supstance, (M)
- 20 01 28 boja, mastila, ljepila i smole drugačiji od 20 01 27*
- 20 01 29*deterdžent koji sadrži opasne supstance, (M)
- 20 01 30 deterdžent drugačiji od 20 01 29*
- 20 01 31*citotoksični i citostatični lijekovi, (A)
- 20 01 32 lijekovi drugačiji 20 01 31*
- 20 01 33*baterije i akumulatori uključeni u 16 06 01, 16 06 02 ili 16 06 03 i nesortirane baterije i akumulatori koji sadrže ove baterije, (M)
- 20 01 34 baterije i akumulatori drugačiji od 20 01 33*
- 20 01 35*odbačena električna i elektronska oprema drugačija od 20 01 21* i 20 01 23*, koja sadrži opasne komponente, (M)
- 20 01 36 odbačena električna i elektronska oprema drugačija od 20 01 21*, 20 01 23* i 20 01 35*
- 20 01 37*drvo koje sadrži opasne supstance, (M)
- 20 01 38 drvo drugačije od 20 01 37*
- 20 01 39 plastika
- 20 01 40 metali
- 20 01 41 otpad od čišćenja dimnjaka
- 20 01 99 ostale frakcije koje nijesu drugačije specificirane

- 20 02 Otpad iz vrtova i parkova (uključujući i grobljanski otpad)
- 20 02 01 biorazgradivi otpad
- 20 02 02 zemlja i kamen
- 20 02 03 ostali otpad koji nije biorazgradiv

- 20 03 Ostali komunalni otpad
- 20 03 01 miješani komunalni otpad
- 20 03 02 otpad sa pijaca
- 20 03 03 ostaci od čišćenja ulica
- 20 03 04 mulj iz septičkih jama
- 20 03 06 otpad od čišćenja kanalizacije
- 20 03 07 kabasti otpad
- 20 03 99 komunalni otpad koji nije drugačije specificiran

NAPOMENA: Otpad označena sa * predstavlja opasni otpad.

5.2 Selektivno sakupljanje komunalnog otpada

DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac djelimično vrši selektivno sakupljanje otpada.

DOO "Komunalne usluge - Gradac" uspostavilo je saradnju sa KD "Sveti Nikola", koje otkupljuje sakupljene količine papira i najlona. U toku 2015. godine isto je sakupilo i presovanjem upakovalo približno 30t ovoga otpada.

Početak aktivnosti na selektivnom sakupljanju započet je sa trgovinskim objektima gdje se u posebno dizajnirane "koševе", kartonska i najlonska ambalaža odlaže, a DOO "Komunalne usluge – Gradac" iste prazni 2 puta dnevno. Ovakav vid selekcije se pokazao efikasan, iz razloga što mnogo manje otpada ostaje u kontejnerima, manji je broj vožnji do privremenog skladišta, a i otpad prikupljen na ovaj način ima svoju cijenu.

U gradskom naselju u ulici "Dušana Tomovića", "Marka Miljanova" i dijelu ulice "Filipa Žurića" gdje je dominantan individualni vid stanovanja, svakom domaćinstvu je dodijeljena po jedna PVC kanta, zapremine 240l za odlaganje otpada, što je prvi korak za selektivno sakupljanje otpada. Uz podršku Ministarstva održivog razvoja i turizma, započeta je realizacija Projekta "Razmisli i otpad je resurs" obezbijeden je određeni broj plastičnih kanti i kesa za proširenje ove zone sakupljanja. Dalji tok akcije bi bio sljedeći: Pomenutim domaćinstvima obezbijedila bi se još po jedna kanta radi selekcije na tzv. suvi i mokri otpad, tj. organski i neorganski. Za sprovođenje cijele akcije bio bi obezbijeden stimulans domaćinstvima koja su uključena u akciju, a cijena odvoza smeća bila bi niža od 20-30%. Sljedeći korak bi bio obezbjeđivanje kompostera, gdje bi domaćinstva sav otpad iz svojih vrtova i viškovе iz kuhinja mogli kompostirati, a krajnji proizvod kompost, dalje koristiti kao đubrivo u svojim baštama.

Za potpuno selektivno odvajanje otpada ne postoji potrebna infrastruktura, kao ni izgrađena svijest stanovništva. Većina otpada se sakuplja kao miješani i odlaže se na privremenoj lokaciji. Selektivno se sakuplja i otpadni metal od strane fizičkih lica i prodaje na tržištu, ali precizni podaci o sakupljenoj količini metala ne postoje. Postoji i skladištenje otpadnih ulja u okviru automehaničarskih radnji. Ostale reciklabilne komponente se ne sakupljaju odvojeno.

Tokom 2014. godine izgrađena su dva zelena ostrva u ulici Mališe Damjanovića i ulici Valjevskoj, sa po šest kontejnera za selektivno sakupljanje otpada, sa ciljem razvoja građanske svijesti o neophodnosti selektivnog sakupljanja otpada.

5.3 Sakupljanje i transport komunalnog otpada

Otpad se svakodnevno stvara na teritoriji cijele opštine, ali uslugom sakupljanja i odvoženja otpada nisu obuhvaćeni svi proizvođači otpada. Prema podacima koje smo dobili od DOO "Komunalne usluge-Gradac" Mojkovac, sakupljanje otpada je u potpunosti obezbijeđeno u gradskom naselju Mojkovac, a djelimično i u naseljima: Podbišće, Polja, Uroševina, Bojna Njiva, Stevanovac, Lepenac i zaseok Slatina u naselju Prošćenje. Prema procjenama, površina teritorije u urbanom dijelu sa koje se sakuplja otpad je 420,00 ha, što predstavlja 11,44% ukupne teritorije opštine Mojkovac. Otpad se prikuplja sa teritorije na kojoj je skoncentrisano oko 68% stanovništva.

Preduzeće DOO "Komunalne usluge - Gradac" prikuplja i odvozi otpad sa užeg gradskog područja u obimu od oko 100%, dok je u prigradskim urbanim naseljima taj procenat niži i iznosi oko 47%. Razlog nižeg nivoa usluga sakupljanja otpada u prigradskim naseljima leži u činjenici loše putne infrastrukture, nedovoljnom broju kontejnera kao i nedovoljnom i neadekvatnom broju transportnih sredstava kojim raspolaže komunalno preduzeće. Broj korisnika kojima se pruža usluga organizovanog sakupljanja otpada je 995 domaćinstava i 222 pravna lica.

Prema procjeni komunalnog preduzeća, u 2012. godini je sakupljeno 784,00t čvrstog komunalnog otpada, tj. oko 70% ukupno proizvedene količine ove vrste otpada. Procjena je vršena na osnovu sljedećih podataka:

- broja stanovnika koji je uključen u sistem upravljanja otpadom na teritoriji opštine Mojkovac, tj. broja stanovnika koji je obuhvaćen uslugama komunalnog preduzeća, kako u gradskoj tako i u seoskim oblastima;
- broja privrednih subjekata koji posluju na teritoriji opštine Mojkovac, i podacima o količinama otpada koje ta privredna društva generišu na dnevnom i godišnjem nivou;
- procjene o prosječnoj količini generisanog otpada po stanovniku, u toku dana i godine, posebno za gradsku i seosku sredinu;
- o uticaju turističke sezone na stepen generisanja otpada u turističkim područjima.

Od 2013. godine, nakon uređenja lokacije za privremeno skladištenje komunalnog otpada, vršeno je mjerenje sakupljene količine komunalnog otpada. Za mjerenje sakupljene količine otpada, DOO "Komunalne usluge Gradac", koristi vagu asfaltna baze u Štitarici.

Prema podacima Preduzeća DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac, u 2013, 2014 i 2015. godini sakupljene su količine otpada koje su prikazane u tabelama 3, 4 i 5.

Tabela 3. Podaci o vrsti i količinama sakupljenog komunalnog otpada u 2013. godini

Šifra otpada iz kataloga otpada	Metod određivanja (mjerenje proračun)	Količina (t)
20 01 01 – papir i karton	Vaga	84,00
20 01 02 – staklo	Vaga	18,00
20 03 01 – miješani komunalni otpad	Vaga	315,00
20 03 02 – otpad sa pijace	Vaga	30,00
20 03 03 – ostaci od čišćenja ulica	Vaga	96,00
20 03 07 – kabasti otpad	Vaga	58,00
Ukupno		601,00

Tabela 4. Podaci o vrsti i količinama sakupljenog komunalnog otpada u 2014. godini

Šifra otpada iz kataloga otpada	Metod određivanja (mjerenje proračun)	Količina (t)
20 01 01 – papir i karton	Vaga	117,60
20 01 02 – staklo	Vaga	10,50
20 03 01 – miješani komunalni otpad	Vaga	756,53
20 03 02 – otpad sa pijace	Vaga	25,00
20 03 03 – ostaci od čišćenja ulica	Vaga	125,00
20 03 07 – kabasti otpad	Vaga	52,09
Ukupno		1086,72

Tabela 5. Podaci o vrsti i količinama sakupljenog komunalnog otpada u 2015. godini

Šifra otpada iz kataloga otpada	Metod određivanja (mjerenje proračun)	Količina (t)
20 01 01 – papir i karton	Vaga	350,00
20 01 02 – staklo	Vaga	60,00
20 03 01 – miješani komunalni otpad	Vaga	270,00
20 03 02 – otpad sa pijace	Vaga	7,00
20 03 03 – ostaci od čišćenja ulica	Vaga	190,00
20 03 07 – kabasti otpad	Vaga	220,00
20 03 99 – kom.otpada koji nije drugačije specifikovan	Vaga	80,00

20 02 – otpad iz vrtova, parkova i groblja	Vaga	130,00
20 02 01 – biorazgradivi otpad	Vaga	50,00
20 02 02 – zemlja i kamen	Vaga	160,00
20 02 02 – ostali otpad koji nije biorazgradiv	Vaga	95,00
20 01 08 – biorazgrad. kuhinjski i otpad iz restorana	Vaga	100,00
20 01 10 - odjeća	Vaga	15,00
Ukupno		1727,00

Morfološki sastav komunalnog otpada je maseni udio pojedinih komponenata u karakterističnom uzorku otpada. Ovaj otpad se u najvećoj mjeri sastoji od organskog otpada, koji potiče od baštenskog i drugog biorazgradivog otpada, zatim plastike, kartona, stakla, papira, tekstila i metala.

Državnim planom upravljanja otpadom, dati su podaci o procentualnom sastavu komunalnog otpada na nivou Crne Gore i količinski sastav generisanog komunalnog otpada na nivou Opštine Mojkovac i isti su dati u tabelama 6 i 7.

Tabela 6. Procentualni sastav komunalnog otpada u različitim regionima i tipovima naseljenih mjesta

Vrsta otpada	Sastav otpada u različitim regijama zemlje i vrstama naseljenih mjesta (%)						
	Centar			Sjever		Primorje	
	Gusto naseljeno urbano	Urbano	Ruralno	Urbano	Ruralno	Urbano	Ruralno
Organski	35,11	35,59	33,67	30,37	22,49	31,89	33,69
Papir i karton	12,34	16,18	10,33	10,44	15,18	14,23	9,02
Staklo	10,91	4,18	4,74	10,44	9,02	6,41	6,17
Teški metali	1,19	0,95	0,71	0,47	0,47	1,78	0,47
Obojeni metali (Al i dr.)	1,28	1,90	0,95	2,37	0,76	2,33	2,85
Drvo	2,61	1,80	3,84	1,42	2,47	2,45	4,27
Kompozitna ambalaža	4,51	6,17	8,54	2,66	3,32	1,59	1,42
PET	4,74	3,89	4,74	6,55	6,64	6,41	6,17
Plastika	10,07	12,00	10,50	15,47	19,37	9,85	12,34
Tekstil	2,61	1,66	3,13	0,95	1,80	3,75	6,64
Inertni otpad (šut i dr.)	2,73	2,73	2,37	1,78	1,42	2,26	1,81
Opasni otpad	0,59	0,56	0,59	0,56	0,72	0,59	0,56
Zeleni otpad	0,87	1,04	1,21	1,66	1,92	0,69	0,77
Ostalo	6,07	7,26	10,83	11,39	11,39	11,39	9,49

Tabela 7. Količinski sastav generisanog komunalnog otpada po komponentama na nivou Opštine Mojkovac (prema izvještaju Ministarstva održivog razvoja i turizma za 2013. godinu)

Vrsta otpada	Količinski sastav otpada prema komponentama (t/god)														
	Organski	Papir i plastika	Staklo	Teški metali	Obojeni metali (aluminijum i dr.)	Drvo	Kompozitna ambalaža	PET	Plastika	Tekstil	Inertni otpad (uključujući građevinski otpad i šut)	Opasni otpad	Zeleni otpad	Ostalo	UKUPNO
Količ. (t)	197	922	911	55	73	77	28	251	672	33	524	41	141	022	2240

Opasni komunalni otpad može da nastane kao rezultat aktivnosti u domaćinstvima i institucijama. Proizvođači opasnog komunalnog otpada su: hoteli, škole, poslovne zgrade, državne institucije i domaćinstva. U predmetni komunalni otpad ubrajaju se:

- sredstva za čišćenje (alkalna i kisjela),
- ostaci boja i lakova (razni organski rastvarači, razređivači boja i sprejevi),
- razvijajući i fiksatori rastvora, filmovi,
- aerosolne limene posude, konataminirani i ambalažni material,
- fungicide, herbicidi, insekticidi, pesticide,
- fluorescentne tube za pakovanje, niskonaponske sijalice, termometri,
- tretirano drvo i sredstva za zaštitu drveta,
- farmaceutski proizvodi,
- prirodna i sintetička ulja i predmeti vezani za njih (filteri i sl.)
- akumulatori iz automobila, živine baterije, litijumske baterije, ZnC alkaline baterije,
- odbačena električna i elektronska oprema,
- ketridži, toneri,
- kontaminirani šut i sl.

Opasni komunalni otpad iz domaćinstva i institucija na teritorij opštine Mojkovac, odlaže se sa ostalim komunalnim otpadom u kontejnere. Izuzetak čine istrošeni akumulatori iz automobila, koje preuzimaju trgovinska preduzeća koja se bave njihovom prodajom. Do sada nije vršeno izdvajanje ovog otpada iz miješanog komunalnog otpada pa podaci o pojedinačnim vrstama ove grupe otpada ne postoje. Takođe, njegovo prisustvo na deponijama i neuređenim odlagalištima, može uticati na produženje procesa raspadanja odloženog otpada, ali i otežati proces obrade procjednih voda, tamo gdje se ona vrši (sanitarne deponije). Opasan otpad nekontrolisano odložen na neuređenim odlagalištima vrlo lako može dospjeti do podzemnih voda a kasnije i do vode za piće.

Komunalno preduzeće DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac, koje sakuplja i transportuje otpad, raspolaže sa 235 kontejnera od 1,1m³ za miješani komunalni otpad.

Svakog dana dva kamiona-autosmečara rotopres od 8 m³ i 12m³ obilaze teritoriju grada, sakupljaju otpad iz kontejnera i odvoze na privremeno skladište komunalnog otpada, u „Zoni 2“, na lokaciji „Zakršnica“.

Privremeno skladište se jednom nedjeljno razastire i ravna u slojeve debljine od 0,2m do 0,4m i prekriva slojem zemlje ili inertnog materijala debljine 0,2m do 0,3m, u skladu sa Odlukom o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi, kojom je propisan način organizovanja prostora, čuvarske službe, prijema vozila i vođenje evidencije o količinama komunalnog otpada i definišu se potrebni infrastrukturni sadržaji i mjere zaštite životne sredine i zdravlja ljudi za privremeno skladištenje komunalnog otpada.

5.4 Otpadna komunalna ambalaža

Ambalaža predstavlja sve proizvode za pakovanje, čuvanje, rukovanje, isporuku i promociju robe, od sirovina do gotovih proizvoda, od proizvođača do korisnika ili potrošača, bez obzira na prirodu materijala od kojeg su izrađeni. Ambalaža može biti:

- prodajna ili primarna,
- zajednička ili sekundarna,
- transportna ili tercijarna.

Ambalažni materijal je svaki materijal od kojeg se proizvodi ambalaža, kao što su: staklo, plastika, papir, karton, drvo, metal, višeslojni miješani materijali i dr.

Ambalažni otpad se definiše kao ambalaža ili ambalažni materijal koji ostane nakon što se proizvod raspakuje i odvoji od ambalaže, isključujući proizvodne ostatke. Ambalaža i ambalažni otpad predstavljaju važan dio otpada koji se može reciklirati, zbog čega je neophodno utvrditi količine ove vrste otpada.

Osnovni problemi, koji važe za upavljanje komunalnim otpadom važe i za ambalažu i ambalažni otpad. I pored nekih aktivnosti na izdvajanju i sakupljanju ambalaže i ambalažnog otpada iz komunalnog otpada, najveći dio ovog otpada i dalje se odlaže na odlagalištima komunalnog otpada i neuređenim odlagalištima.

5.5 Biorazgradivi otpad

Biorazgradivi otpad je otpad koji je razgradiv aerobnim ili anaerobnim postupkom pod uticajem mikroorganizama. Organski otpad je biorazgradiv i njegovim bacanjem na smetlišta nastaju gasovi, metan i procjedne vode koje ugrožavaju životnu sredinu. U ovu vrstu otpada spadaju otpad od hrane, baštenski otpad, papir i karton. Najbolji tretman za ovu vrstu otpada je kompostiranje.

U opštini Mojkovac se ne vrši prerada, odnosno kompostiranje, već se ovaj otpad odlaže zajedno sa ostalim vrstama otpada. Nadalje otpad od čišćenja ulica i održavanja zelenila (parkova i bašta) završava u istom kontejneru, pa iz tih razloga isti otpad nije prikladan da se koristi za kompostiranje i primjenu u poljoprivredi ili baštovanstvu.

DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac sprovodi akciju više odgodinu dana sprovodi akciju "Nije isto kad je čisto", gdje upravo u mjesecima kada ima najviše biorazgradivog – baštenskog otpada (proljeće-jesen) potpuno besplatno na mjestu gdje nastaje vrši utovar i prevoz.

Akcija je naišla na dobar odziv kod građana, a promociju vršimo preko lokalnog medija RTV – Mojkovac.

Prema podacima iz Državnog plana upravljanja otpadom, na osnovu analize komunalnog otpada koja je sprovedena u okviru ovog projekta, procijenjena je količina biorazgradivog otpada za Opštinu Mojkovac i data je u Tabeli 8.

Tabla 8. Procijenjene količine biorazgradivog otpada u Opštini Mojkovac (t/godini)

Godina	2012	2013	2014	2015
Organski biorazgradivi	219	214	210	208
Papir i karton	121	119	117	115

Drvo	16	16	16	16
Tekstil	11	11	10	9
TOTAL biorazgradivo	367	360	353	346

Od ukupne količine biorazgradivog otpada, važan udio od 33 % je papir i karton. Većina ovog otpada nastaje od ambalažnog otpada ali i od magazina, novina i drugih publikacija. Ova posebna vrsta otpada ima veliki potencijal za recikliranje i nebi trebala biti odlagana na deponije kao i ostali otpad.

Drvo, kao otpad se najčešće generiše od komercijalnih i industrijskih subjekata (pakovanje) ali takodje, u manjoj mjeri, od strane domaćinstva (pakovanje i popravke aparata).

5.6 Neuređena odlagališta

Na teritoriji opštine Mojkovac evidentirana su 4 neuređena odlagališta komunalnog otpada koja su prikazana u Tabeli 9, a koja predstavljaju izvore zagađenja životne sredine. Posebno su opasne procjedne vode sa odlagališta otpada koje su kontaminirane visokim koncentracijama različitih vrsta zagađujućih materija (teški metali, organska jedinjenja, itd.), a koje, prolaskom kroz zemlju, zagađuju površinske i podzemne vode.

Tabela 9. Lokacije neuređenih odlagališta na teritoriji Opštine Mojkovac do 2014. godine

R. br.	Naziv lokacije	Vrsta otpada	Količina otpada (m ³)	odloženog
1.	Naselje Ravni	Mješani komunalni otpad	20	
2.	Babića Polje 1	Mješani komunalni otpad	10	
3.	Podbišće – kod škole	Mješani komunalni otpad	15	
4.	Stevanovac	Mješani komunalni otpad	30	

Tokom 2014 i 2015. godine sanirane su neuređena odlagališta: Zakršnica (MZ Podbišće), Babića Polje 2, Polja kod vodenica, Polja kod groblja i Podbišće –Donje selo, koja su navedena u Drzavnom planu upravljanja otpadom.

5.7 Građevinski neopasni otpad

Građevinski neopasni otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata. Sastav građevinskog otpada zavisi da li se ruši postojeći ili se gradi novi objekat, kao i od samog područja gdje se gradi. Materijal koji se javlja u građevinskom otpadu zavisi i od vrste radova koji se izvode i može biti: zemlja, pijesak, šljunak, glina, kamen, šut, beton, cigle, opeka, drvo, plastika, kablovi, boje, lakovi i dr.

Dio građevinskog neopasnog otpada se skladišti na privremenoj lokaciji za privremeno skladištenje komunalnog otpada, u „Zoni 3“ i koristi se za prekrivanje privremeno skladištenog komunalnog otpada, u „Zoni 2“. Ima pojedinačnih slučajeva da sami građani odvoze ovu vrstu otpada na odlagalište. Najveći dio građevinskog neopasnog otpada do sada se koristio kao građevinski materijal za ravnjanje terena i nasipanje zemljanih puteva. Tokom 2015. godine nastale su veće količine građevinskog otpada usled rušenja objekata bivšeg Kombinata industije drveta „Vukman Kruščić“. Prema Elaboratu rušenja objekata predviđeno je da će rušenjem istih objekata nastati oko 1600m³ građevinskog otpada. Isti otpad je, nakon selektivnog razdvajanja, dijelom prodat a većim dijelom je rasplaniran u krugu istog preuzeća.

Opština Mojkovac je „Zonu 3“, na lokaciji za privremeno skladištenje komunalnog otpada, odredila kao lokaciju za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada. Za predmetnu lokaciju donešena je Odluka o određivanju lokacije za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada, („Sl. List CG-Opštinski propisi“, br. 37/16).

Neopasni građevinski otpad prema katalogu otpada klasifikovan je u grupu 17 i razvrstan je prema sljedećim podgrupama:

17 01 Beton, cigla, pločice i keramika

17 01 01 beton

17 01 02 cigle

17 01 03 pločice i keramika

17 01 07 mješavine ili pojedine frakcije betona, cigle, pločice i keramika drugačiji od 17 01 06*

17 02 Drvo, staklo i plastika

17 02 01 drvo

17 02 02 staklo

17 02 03 plastika

17 03 Bituminozna smješa, katran i proizvodi sa katranom

17 03 02 bituminozne smješa drugačije od 17 03 01*

17 04 Metali (uključujući i njihove legure)

17 04 01 bakar, bronza, mesing

17 04 02 aluminijum

17 04 03 olovo

17 04 04 cink

17 04 05 gvožđe i čelik

17 04 06 kalaj

17 04 07 miješani metali

17 04 11 kablovi drugačiji od 17 04 10*

17 05 Zemljište (uključujući zemljište sa kontaminiranih lokacija), kamen i iskopani muljeviti otpad
 17 05 04 zemljište i kamen drugačiji od 17 05 03*
 17 05 06 iskopani muljeviti otpad drugačiji od 17 05 05*
 17 05 08 otpad sa gusjenica drugačiji od 17 05 07*

17 06 Izolacioni materijali i građevinski materijali koji sadrže azbest
 17 06 04 izolacioni materijali drugačiji od 17 06 01* i 17 06 03*

17 08 Građevinski materijal na bazi gipsa
 17 08 02 građevinski materijal na bazi gipsa drugačiji od 17 08 01*

17 09 Ostali otpad od građenja i rušenja
 17 09 04 miješani otpad od građenja i rušenja drugačiji od 17 09 01*, 17 09 02* i 17 09 03*

6. UPRAVLJANJE OTPADOM U NAREDNOM PERIODU

6.1 Procjena budućih kretanja u oblasti generisanja i upravljanja otpadom

Planirano je da se u narednom periodu, u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom, u Mojkovcu izgradi transfer stanica sa reciklažnim dvorištem, na kome će se vršiti primarna selekcija otpada, a zatim preostali otpad transportovati do najbliže regionalne deponije, gdje će se vršiti sekundarna selekcija otpada. U Mojkovcu su definisne dvije lokacije gdje je moguće izgradnja transfer stanice, i to u blizini bivšeg rudnika „Brskovo“, na lokaciji Marića luka i lokacija Kraljevo kolo u Podbišću, pored magistralnog puta Kolašin - Mojkovac. U toku je izrada projekta transfer stanice i reciklažnog dvorišta na lokaciji Marića luka. U skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom, kapacitet transfer stanice je potrebno planirati i za prihvrat komunalnog otpada iz opštine Kolašin.

U okviru transfer stanice i reciklažnog dvorišta bi se vršio prihvrat, privremeno skladištenje otpada i primarna selekcija a konačna obrada bi se vršila u okviru reciklažnih centara na regionalnim deponijama. U reciklažnom dvorištu treba obezbijediti odvojeno sakupljanje papira, kartona, stakla, plastike, metala, biorazgradivog otpada kao i opasnih komponenti komunalnog otpada (baterije, akumulatori, živine sijalice i sl.).

Neophodno je, u narednom periodu, u skladu sa članom 78a Zakona o upravljanju otpadom, donijeti Odluku o načinu privremenog skladištenja neopasnog građevinskog otpada i uslovima zaštite životne sredine, za „Zonu 3“, na dijelu katastarske parcele br. 751 KO Podbišće, koja je određena kao lokacija za skladištenje neopasnog građevinskog otpada. Potrebno je u budućem periodu nastojati da se što veće količine građevinskog otpada prerade u građevinski materijal, a da se ostatak neprerađenog građevinskog otpada odvozi na privremeno skladište građevinskog neopasnog otpada.

Procjena je da u narednom periodu do 2020. godine, na teritoriji opštine Mojkovac, neće se generisati veće količine neopasnog građevinskog otpada koje se ne bi mogle ponovo preraditi, pa iz tih razloga smatra se da sve količine neprerađenog otpada se mogu privremeno skladištiti na lokaciji za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada.

Procjene generisanja količine i tipova otpada na teritoriji Opštine Mojkovac zasnivaju se na raspoloživim podacima o demografskom, ekonomskom i društvenom razvoju. Na osnovu svih do sada predstavljenih podataka (Poglavlje 5), ali i definisanih demografskih, ekonomskih i društvenih pravaca razvoja Opštine Mojkovac, moguće je izvršiti relativnu procjenu količina otpada koje će u narednom periodu do 2020. godine nastati. S obzirom na to da se smatra da je količina proizvedenog otpada u jednoj opštini približno direktno proporcionalna broju stanovnika u njoj, proračun i procjene koje slijede rezultati su analize zasnovane na toj činjenici, uz uključivanje broja turista koji na godišnjem nivou posjete opštinu Mojkovac.

U Tabeli br. 10 dat je prikaz procijenjenih koeficijenata porasta broja stanovnika u regionima Crne Gore, za naredni period do 2036. godine, a u u Tabeli 11 procjena kretanja broja stanovnika u Mojkovcu do 2020. godine, shodno projekciji Zavoda za statistiku Crne Gore.

Tabela 10. Procijenjeni koeficijenti kretanja broja stanovnika u Crnoj Gori i regionima do 2036. godine

Teritorijalni opseg	Očekivani porast broja stanovnika u određenom vremenskom periodu (%)				
	2011-2015	2016-2020	2021-2025	2026-2030	2031-2036
Crna Gora	0,7	0,9	1,1	1,6	1,6
Središnji region	5,7	4,9	4,3	4,3	3,9
Sjeverni region	-10,6	-8,4	-6,6	-5,3	-4,3
Primorski region	3,9	3,1	2,7	2,9	2,7

Tabela 11. Procjena kretanja broja stanovnika u Mojkovcu do 2020. godine

Procijenjena vrijednost broja stanovnika u određenoj godini				
2016	2017	2018	2019	2020
8137	8000	7866	7734	7604

Bez obzira na gore navedeno smanjenje broja stanovnika u Opštini Mojkovac, u proračunu je uzeta u obzir pretpostavka da se količina otpada koji se trenutno generiše neće smanjivati već će bilježiti stagnaciju ili blagi porast uz korišćenje koeficijenta porasta od 0,2%.

Prema podacima iz Državnog plana upravljanja otpadom, kojim su uzete u obzir navedene pretpostavke i već procijenjeni broj stanovnika za naredni period, došlo se do proračuna količina otpada koje će se generisati u godinama datog perioda na teritoriji Opštine Mojkovac (Tabela 12). Očekuje se da se u razmatranom periodu do 2020. godine proizvede ukupno 11.312 t komunalnog otpada na nivou cijele Opštine.

Tabela 12. Procjena količina otpada koji će se generisati u Opštini Mojkovac u periodu do 2020. g.

Procijenjena vrijednost generisanog otpada po godinama				
2016	2017	2018	2019	2020
2253	2258	2262	2267	2272

Prema Državnom planu upravljanja otpadom, procijenjuje se da će u periodu do 2020. godine biti ukupno sakupljeno 10449 t komunalnog otpada na nivou Opštine Mojkovac, a projekcija kretanja količina sakupljenog otpada u Opštini, u datom periodu, data je u Tabeli 13.

Tabela 13. Procjena količina otpada koji će se sakupljati u Opštini Mojkovac u periodu do 2020. g.

Procijenjena količina otpada koji će se sakupljati u određenoj godini (t/godini)					
Godina	2016	2017	2018	2019	2020
Pokrivenost sakupljanjem %	89	91	93	94	95
Količina (t)	2005	2055	2104	2131	2158

U Tabeli 14. je data procjena količina otpada prema morfološkom sastavu koji će se sakupljati u Opštini Mojkovac u 2020. godini, posljednjoj godini važenja ovog Plana.

Tabela 14. Procjena količina otpada koji će se sakupljati u Opštini Mojkovac prema morfološkom sastavu u 2020. godini

Vrsta resiklabilni hmaterijala	Organski otpad	Papir i karton	Staklo	Teški metali	Obojeni metali (aluminij i dr.)	PET	Plastika	Inertni otpad (uključujući građevinski otpad i šut)	Zeleni otpad	Guma	Kompozitna ambalaža	Tekstil	Opasan otpad	Drvo	Ostalo	UKUPNO
Kol. (t)	6	2	1	2	3	1	2	50	1	4	7	1	4	5	73	21
	92	81	84	4	5	20	57		10	4	8	1	4	5	73	58

Dalje upravljanje komunalnim otpadom u Opštini Mojkovac (kao i u Crnoj Gori) i procjena količina otpada koje bi se u određenim fazama javljale kao količine koje na izvjestan način treba tretirati, vodićemo se sljedećim činjenicama i pretpostavkama:

- U budućem periodu uspostaviti sistem upravljanja otpadom kojim će se obezbijediti sakupljanje cjelokupne količine generisanog otpada (100%). Smatra se da je sakupljanje otpada u procentu od 95% ukupno generisanog otpada najoptimalnije za vremenski period za koji se ovaj plan izrađuje, dok bi se sakupljanje u procentu od približno 100% moglo ostvariti u periodu od 2023. godine pa nadalje;
- S obzirom na stvorene tehničke uslove i uz dodatni trud i zalaganje zainteresovanih strana (lokalne uprave, komunalnog preduzeća, komunalne policije itd) smatramo da će, u periodu važenja ovog Plana upravljanja, procenat izdvajanja komponenata otpada primarnom selekcijom dostići 25%. U periodu od 2021. godine pa nadalje se očekuje porast ovog procenta do ukupno 40%, koliko bi trebalo da iznosi 2034. godine (Tabela 15).

Tabela 15. Procjena količina otpada koji će biti primarno selektovana u Opštini Mojkovac u periodu do 2020. godine

Procjena količina otpada koji će biti primarno selektovan u Opštini Mojkovac u periodu do 2020. godine					
Godina	2016	2017	2018	2019	2020
%	15	20	20	20	25
Količ. (t)	301	411	421	426	539

- Od ukupno 25% primarno izdvajano otpada, u periodu važenja ovog Plana, procijenjuje se da će se primarno izdvajati do 20% ukupno sakupljenog stakla, 40% ukupno sakupljene plastike, 40% PET ambalaže, 30% papira i kartona, po 35% teških i obojenih metala, do 55% ukupno sakupljenog građevinskog materijala iz komunalnog otpada, 55% zelenog otpada, 9% guma, 14% kompozitne ambalaže i 22% ostalog otpada, i to naročito za urbane sredine (Tabela 16).

Tabela 16. Procjena količina reciklabilnih materija koje bi trebalo da budu izdvajane primarnom selekcijom u Opštini Mojkovac u toku 2020. godine

Vrsta materijala	Papir i karton	Staklo	Teški metali	Obojeni metali (aluminij i dr.)	PET	Plastika	Inertni otpad (uključujući građevinski otpad i šut)	Zeleni otpad	Guma	Kompozitna ambalaža	Ostalo	UKUPNO
Procenat primarno selektovanih reciklabila u ukupnoj količini date vrste otpada (%)	35	20	40	40	55	55	62	60	51	20	9	5
Količina (t)	98	37	0	14	44	16	31	66	44	16	9	395

- Smatramo da je realno očekivati da se procenat separatno odlaganog građevinskog otpada iz komunalnog otpada značajno povećati do 2020. godine;
- Preostali otpad će se tretirati na predviđenim linijama za sekundarno razdvajanje određenih komponenata otpada u okviru odgovarajućeg regionalnog postrojenja.
- Nakon izgradnje MRF postrojenja na svim planiranim lokacijama, u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom, procjena je da će se na njima sekundarno ukupno izdvajati dodatnih 25% otpada. Zakonom predviđena obaveza dostizanja nivoa pripreme za ponovnu upotrebu i reciklažu od najmanje 50% ukupne količine sakupljenih komponenata, očekuje se da bude ispunjena najranije 2021. godine kada se očekuje da ova postrojenja budu izgrađena i da rade u punom kapacitetu. Otpad koji ostane nakon sekundarne separacije, dalje odlazi na deponovanje ili termičku obradu.

6.2 Ciljevi koje treba ostvariti u domenu upravljanja otpadom

Opšti cilj koji treba ostvariti primjenom ovog Plana je uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom i njegovo konstantno unaprjeđivanje.

Članom 14 Zakona o upravljanju otpadom („Službeni list Crne Gore“, br. 64/11 i 39/16), propisano je da je najmanje 50% ukupne mase sakupljenog otpadnog materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični sa tokovima otpada iz domaćinstva, pripremi za ponovnu upotrebu i recikliranje, a članom 98b istog zakona propisano je da se navedeni cilj ostvari do 2020. godine, i to 25% do kraja 2017. godine, 35% do kraja 2018. godine, 35% do kraja 2019. godine i 50% do kraja 2020. godine, dok je u istom periodu potrebno pripremiti za ponovnu upotrebu najmanje 70% neopasnog građevinskog otpada. S obzirom da u Mojkovcu ne postoji odgovarajuća infrastruktura, a očekuje se da će se do kraja 2018. godine izgraditi transfer stanica i reciklažno dvorište, realno je očekivati da se ovi ciljevi ne mogu ispuniti tokom 2017 i 2018. godine, a isti bi bili ispunjeni u 2019 i 2020. godini. Iz tog razloga su procenti planirani Državnim planom smanjeni za 2017. godinu na 15% a u 2018. godini na 25%.

U tabeli br. 17 su date količine reciklabilnih materijala po godinama, koje bi trebalo izdvojiti selekcijom u Opštini Mojkovac do 2020. godine.

Tabela 17. Količina reciklabilnih materijala koje bi trebalo da budu izdvojene selekcijom u Opštini Mojkovac do 2020. godine

JLS: Mojkovac							Napomena: podaci o količinama daju se u tonama		
Cilj koji se odnosi na papir, metal, plastika i staklo									
Godina planskog obuhvata (1)	Broj stanov. (2)	Procjena sakuplj. kom. otpad prema DPUO (3)	Procjena sakupljenih reciklabilnih frakcija (podaci o količinama daju se u tonama)				Ukupno sakupljeno (8)= (4)+(5)+(6)+(7)	Planirani cilj % (9)	Planirani cilj količina (10)
			Papir+kart (4)	Plastika (5)	Metal (6)	Staklo (7)			
2017	8000	2055	2689	180	359	175	981	15	147
2018	7866	2104	274	184	368	179	1005	25	251
2019	7734	2131	277	186	372	182	1018	45	458
2020	7604	2158	281	189	377	184	1031	50	515
UKUPNO		8448	1100	738	1476	720	4034		1372

Zakon takođe predviđa određene nivoe koji bi trebalo da budu dostignuti u prikupljanju i reciklaži ili izvozu posebnih tokova otpada.

Stoga je neophodno uspostaviti uspješan sistem reciklaže koji bi obuhvatio prikupljanje, razvrstavanje, obradu i ponovnu upotrebu reciklabilnih materijala, kao i trajni sistem sprječavanja nastajanja otpada.

Kada je u pitanju komunalni otpad treba se fokusirati na primarnu selekciju. Pojednostaviti je i približiti stanovništvu uz konstantno držanje njene budnosti i jačanje javne svijesti o neophodnosti takvog djelovanja i svim benefitima koje ono donosi.

Za period obuhvata planiranja, 2016-2020. godina, ovim Planom su predviđene sljedeće aktivnosti:

- Uspostavljanje sistema primarne selekcije na principu dvije kante – suva i mokra;
- Uspostavljanje sakupljačke mreže u seoskim naseljima kao uslov postizanja cilja uspostavljanja sakupljačke mreže na cjelokupoj teritoriji Opštine Mojkovac;
- Organizovanje sakupljanja tzv. "suve" komponente otpada (ambalažni otpad) u seoskim naseljima (aktivnosti po pitanju primarne separacije u seoskim naseljima odvijaju se paralelno sa uključivanjem seoskih naselja u organizovani sistem sakupljanja smeća);
- Izgradnja reciklažnog dvorišta i transfer stanice,
- Nabavka nedostajuće opreme za sakupljanje reciklabilnih materijala (kante i kontejneri, vozila i dr.);
- Podizanje kapaciteta komunalnog preduzeća koje obavlja komunalne poslove na području opštine;
- Opremanje velikih generatora ambalaže (marketi, robne kuće, hoteli i dr. ugostiteljski objekti, administrativni objekti, škole, groblja i dr.) opremom za sakupljanje većeg kapaciteta (kontejneri od 7 m³, pres kontejneri i sl.);
- Uspostavljanje saradnje sa operaterima sistema i ostvarivanje bliže saradnje sa reciklerima;
- Inteziviranje aktivnosti u domenu jačanja javne svijesti i održavanje kontinuiteta u tom pogledu
- organizovanje kampanja i tribina, informisanje građana preko medija, organizovanje akcija sakupljanja pojedinih vrsta otpada, eko kampova, različitih atraktivnih kampanja;
- Unaprijediti odnos javnih komunalnih preduzeća i stanovništva inteziviranjem aktivnosti ovih preduzeća u domenu animacije stanovništva;
- Obezbeđivanje društveno-korisnog poslovanja javnih-komunalnih preduzeća;
- Uspostavljanje GIS aplikacije sa ciljem praćenja stanja u oblasti upravljanja otpadom i poboljšavanja baze podataka o komunalnom i drugim vrstama otpada.

Veliki dio ukupne količine komunalnog otpada je biološki razgradiv. Najveći dio tog otpada potiče sa parkovskih i poljoprivrednih površina. Zbog toga je i značajno izdvajanje ove vrste otpada, posebno u smislu smanjenja opterećenja deponije. Biološko razgradivi otpad, prema Zakonu o upravljanju otpadom, čini otpad koji je pogodan za anaerobnu i aerobnu razgradnju. Stavom 4 člana 98b Zakona o upravljanju otpadom, propisano je da je potrebno smanjiti količine biološko razgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju, i da procentualna količina istog otpada koji će se odlagati na deponiju u iznosu od 75% od ukupne mase biološko razgradivog otpada proizvedenog u 2010. godini mora se dostići najkasnije do 2018. godine, odnosno 50% od ukupne mase biološko razgradivog otpada proizvedenog u 2010. godini mora se dostići najkasnije do 2021. godine. U Mojkovcu nije organizovano sakupljanje biorazgradivog otpada iz prigradskih i seoskih naselja iz razloga što komunalno preduzeće nije tehnički opremljeno za prevoz, odlaganje i preradu (kompostiranje) ove vrste otpada. Takođe za sada nije zastupljeno kompostiranje biorazgradivog otpada u domaćinstvima prigradskih i seoskih naselja. Iz ovih razloga neće biti realizovane mjere za smanjenje biološko razgradivog otpada koji se odlaže na deponiju, kako je propisano članom 20 i članom 98b Zakona o upravljanju otpadom.

Tabela br. 18. Količine sakupljenog biorazgradivog komunalnog otpada po godinama koje bi trebalo izdvojiti do 2020. godine, a koje se neće skladištiti na privremenom skladištu

JLS: Mojkovac				Napomena: podaci o količinama date se u tonama				
Cilj koji se odnosi na biorazgradivi komunalni otpad 								
Godina planskog obuhvata (1)	Procjena sakupljenog komunalnog otpada prema DPUO (2)	Procjena sakupljenog biorazgradivog komunalnog otpada, papir, karton, zeleni, organski iz kuhinja i restorana i ostale frakcije (podaci o količinama daju se u tonama)				Ukupno sakupljeno (7)=(3)+(4)+(5)+(6)	Planirani cilj % (8)	Planirani cilj količina (9)
		Papir+karton (3)	Organski (ostaci iz kuhinja i restorana) (4)	Zeleni (lišće, trava, ostaci rezidbe i sl.) (5)	Ostali (drvo, odjeća, tekstil, frakcije kabastog i dr) (6)			
2017	2055	268	659	105	110	1142	10	114
2018	2104	274	675	107	113	1169	14	164
2019	2131	277	683	109	115	1184	25	189
2020	2158	281	692	110	116	1199	40	216
UKUPNO	8448	1100	2709	431	454	4694		683

Ovaj otpad se može odvojeno sakupljati kroz sistem posebnih kontejnera u reciklažnim dvorištima i organizovanim postavljanjem velikih kontejnera na lokacijama u gradu i selima u sezoni kada je količina biootpada najveća (proljeće, jesen). U seoskim naseljima koja se nalaze u blizini gradskih sredina, može se vršiti kampanjsko prikupljanje ove vrste otpada pri čemu se podrazumijeva da prije samog odvijanja kampanje cijela akcija bude dobro promovisana i, ukoliko je moguće, sljedeća takva aktivnost najavljena prilikom odvijanja prethodne. Tako bi stanovništvo bilo informisano i moglo da se organizuje za odlaganje nepotrebno otpada na ovaj način.

Neopasni građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata. Glavni problem pri postupanju sa neopasnim građevinskim otpadom je nedostatak odgovarajućih postrojenja za preradu, kao i nepostojanje organiziranog i ekonomski održivog sistema upravljanja građevinskim otpadom.

Imalac neopasnog građevinskog otpada dužan je da građevinski otpad preradi u građevinski material ili da ga preda privrednom društvu ili preduzetniku koji ima dozvolu za preradu i/ili zbrinjavanje građevinskog otpada. Neopasni građevinski otpad se može privremeno skladištiti na zemljištu gradilišta. Investitor je dužan da planom upravljanja građevinskim otpadom utvrdi mjere kojima se obezbjeđuje recikliranje najmanje 70% mase iz građevinskog otpada, isključujući riječne nanose i drugi prirodni materijal iz zemljanog iskopa. Investitor izgradnje, rekonstrukcije i uklanjanja objekta čija je zapremina zajedno sa zemljanim iskopom veća od 2000 m³ dužan je da sačini plan upravljanja građevinskim otpadom. Ako građevinski otpad sadrži ili je izložen opasnim materijama, investitor izgradnje, rekonstrukcije i uklanjanja objekta je dužan da sačini plan upravljanja građevinskim otpadom, bez obzira na zapreminu objekta.

Neopasni građevinski otpad koji ne sadrži opasne supstance i koji se ne može preraditi odlaže se na lokaciju za privremeno skladište građevinskog otpada, za koju je potrebno donijeti Odluku o načinu privremenog skladištenja neopasnog građevinskog otpada i uslovima zaštite životne sredine.

Nakon izgradnje regionalne deponije i sanacije lokacije za privremeno skladištenje komunalnog i građevinskog otpada, neopasni građevinski otpad će se privremeno skladištiti u krugu transfer stanice i reciklažnog dvorišta, a zatim transportovati na regionalnu deponiju za inertni otpad.

Članom 98b stav 3 Zakona o upravljanju otpadom, propisano je da je imalac neopasnog građevinskog otpada dužan da za ponovnu upotrebu i recikliranje pripremi najmanje 10% proizvedenog neopasnog građevinskog otpada do kraja 2017. godine, 30% do kraja 2018, 50% do kraja 2019. godine i 70% do kraja 2020. godine.

Tabela br. 19. Količine sakupljenog neopasnog građevinskog otpada po godinama koje bi trebalo pripremiti za ponovnu upotrebu i recikliranje

JLS: Mojkovac				Napomena: podaci o količinama daju se u tonama		
Cilj koji se odnosi na neopasni građevinski otpad						
Godina planskog obuhvata (1)	Broj stanov (2)	Stopa proizv po stanov (3)	Procjena proizvedenog građevinskog otpada prema DPUO (4)	Procjena sakupljenog građevinskog otpada (5)	Planirani cilj % (6)	Planirani cilj količina (7)
2017	8000	0,15	1200	960	10	96
2018	7866	0,15	1180	1003	30	301
2019	7734	0,15	1160	1044	50	522
2020	7604	0,15	1141	1084	70	758
UKUPNO			4681	4091		1677

6.3 Način i Program odvojenog sakupljanja otpada i program razvoja sistema ponovne upotrebe i reciklaže

Prevenција nastajanja otpada predstavlja prvu i najvažniju kariku u sistemu upravljanja otpadom. U skladu sa tim, neophodno je preduzeti mjere na **jačanju nivoa javne svijesti** o problemu koji nastaje usljed neodgovornog generisanja i rasipanja otpada, zatim svih benefita koji u slučaju odgovornog ponašanja mogu da se ostvare po pitanju kvaliteta života i životne sredine datog društva, ali i o stvarnim prihodima koje pojedinac i/ili lokalna zajednica mogu da ostvare ukoliko otpad shvate kao korisnu sirovinu. Iz tih razloga je neophodno sprovesti čvrstu saradnju sa NVO organizacijama koje se bave zaštitom životne sredine, izraditi edukacijski i propagandni material za pojedine programe (staklo, papir, biootpad, neuređena odlagališta i sl.), edukaciju i informisanje određenih ciljnih grupa, posebno djece predškolskog i školskog uzrasta o značaju pravilnog upravljanja otpadom

Program razvoja sistema ponovne upotrebe i reciklaže se prevashodno zasniva na ideji razvoja primarne selekcije tj. razdvajanja na izvoru svih komponenta koje mogu biti ponovno upotrebene i/ili reciklirane. Sistem primarne separacije podrazumijeva uspostavljanje centara za sakupljanje otpada (reciklažnih dvorišta i dr.).

Primarnu selekciju najjednosatnije je započeti na nivou privrednih subjekata, odnosno komercijalnog sektora, gdje je, zbog većih količina otpada koji se u njima generiše, moguće ostvariti značajne rezultate uz minimilna ulaganja u nabavku kanti i kontejnera za odlaganje otpada i edukaciju zaposlenih.

Program sakupljanja komunalnog otpada, za period važenja ovog Plana, podrazumijeva, sakupljanje mješanog komunalnog otpada odloženog od strane građana i zaposlenih u komercijalnom i industrijskom sektoru i sakupljanje separatno prikupljenih primarno razdvojenih komponenta otpada.

Budući da je dosadašnja praksa u Crnoj Gori pokazala da je sakupljanje otpada po principu primarne selekcije u više kanti, za PET, staklo, papir, metal i ostali otpad, neefikasno i da se kao krajnji rezultat dobije uglavnom samo mješani otpad u svakoj od njih, predviđa se uvođenje novog sistema tzv. **sistema dvije kante za separatno sakupljanje suve i mokre frakcije** (kanta ili kontejner, manje ili veće zapremine).

Ovaj sistem podrazumijeva obavljanje primarne selekcije, tj. razdvajanja otpada na mjestu njegovog nastanka, u dvije kante:

- suva kanta - zajedničko odvajanje primarno selektovanih materijala kao što su papir, karton, plastika, staklo, guma, metal, tekstil i slično,
- mokra kanta - odvajanje ostalog otpada koji je po svom sastavu uglavnom mokar zbog prisustva ostataka od hrane, materijala organskog porekla, baštenskog otpada, proizvoda za higijenu i slično.

Otpad iz suve kante, nakon sakupljanja bi se transportovao do transfer stanice sa reciklažnim dvorištem gde bi se izvršila detaljna separacija tako sakupljenih reciklabilnih materijala. Tako razvrstan materijal ima svoju tržišnu vrijednost i može biti prodat usljed čega bi preduzeće koje se bavi upravljanjem otpada ostvarilo određenu dobit.

Izdvojena suva frakcija bi mogla da se odlaže i u za to određene kese koje bi zatim bile predate u reciklažno dvorište ili drugi sabirni centar. Program podjele i prikupljanja kesa za sakupljanje reciklabilnih materijala bi trebalo da bude kreiran od strane komunalnog preduzeća.

Mokra frakcija bi bila transportovana na postrojenje za sekundarnu selekciju za mješani komunalni otpad, kompostiranje, određenu deponiju ili termičku obradu, u zavisnosti od kvaliteta i mogućnosti da dodatno bude razvrstan, ali i odabrane opcije za upravljanje otpadom. Kante/kontejneri moraju biti jasno određeni i obilježeni i dalje sakupljanje i transport razvrstanog otpada mora se odvijati posebno tj. bez mješanja.

Ove aktivnosti treba da budu detaljno planirane od strane komunalnog preduzeća.

Za teritoriju opštine Mojkovac potrebno je obezbijediti i postaviti:

- 500 kantiza suhu frakciju,
- 500 kanti za mokru frakciju,
- 100 kontejnera,
- 3 vozila za transport otpada do transfer stanice,
- 3 vozila za transport otpada do regionalne deponije.

Neophodno je u što skorijem periodu izvršiti integraciju svih seoskih područja u sistem sakupljanja komunalnog otpada. To naravno podrazumijeva povećanje broja kontejnera, vozila ali i zaposlenih u javnim komunalnim preduzećima. Kako bi se sakupljanje otpada iz seoskih područja vršilo znatno ređe nego iz gradskih (najmanje četiri puta u mjesec dana), kako zbog cijene transporta tako i zbog sporijeg generisanja otpada u tim područjima usljed malog broja stanovnika, potrebno je postaviti minimum 50 kontejnera zapremine 1,1m³ i planski ih rasporediti po selima.

Potrebno je obavijestiti domaćinstva da svoj otpad odlažu na za to predviđena mjesta i u skladu sa propisima, a kontejnere obilježiti odgovarajućim simbolima.

Sakupljanja komunalnog otpada koji nije predviđen za odlaganje u kontejnere za komunalni otpad (npr. kabasti otpad), organizovati na način povremenog odvoženja ovakvog otpada ili na poziv, uz obavezno prethodno obavještanje građana kako će i kada akcija biti organizovana. Predlaže se uspostavljanje službe "po pozivu", odnosno iznajmljivanje kontejnera od 5 m³ od strane komunalnog preduzeća, uz primjerenu ekonomsku naknadu za sakupljanje građevinskog šuta ili otpad od čišćenja i uređenja zelenih površina i sl.

Komercijalni otpad se uglavnom još uvijek miješa i tretira sa ostalim vrstama komunalnog otpada.

Komercijalni otpad se sastoji uglavnom od kancelarijskih materijala: papira, kartona, plastike, toner kasete i ketridža, kao i rasvjetnih tijela (sijalica, fluo cijevi).

Ne postoje tačni podaci o količinama generisanja komercijalnog otpada, a procijenjivanje je otežano činjenicom da se ova vrsta otpada još uvijek, kao što je napomenuto, miješa sa komunalnim otpadom. U cilju uspostavljanja efikasnog sistema predlaže se postavljanje namjenskih posuda u kancelarijskim prostorima za sakupljanje ove vrste otpada sa pražnjenjem u namjenski kontejner zapremine 5-7 m³ ili periodično od strane ovlaštenog sakupljača. Iza velikih trgovinskih objekata predlaže se postavljanje pres kontejnera zapremine 20 m³.

Sakupljanje toner kasete i ketridža, s obzirom na njihovu prirodu (posle upotrebe postaju opasan otpad), treba promovisati kroz koncept reciklaže, a nakon prestanka mogućnosti za ponovnu upotrebu treba ih odložiti u reciklažno dvorište, odnosno predati ovlaštenom operateru.

Programske aktivnosti se odnose na javne objekte i ustanove administrativnog karaktera, prodavnice kancelarijske opreme i servise uređaja koji se koriste u kancelarijama (prije svega štampača i faksova).

Da bi se uspostavio uspješan sistem primarne selekcije otpada, neophodna je i odgovarajuća infrastruktura. Osim neophodne opreme i transportnih sredstava (kante kontejneri vozila itd), neophodno je izgraditi reciklažno dvorište i transfer stanicu. U planiranim aktivnostima, prema opcijama Državnog plana upravljanja otpadom, kao tehnička podrška sistemu upravljanja otpadom, za opštinu Mojkovac predviđena je izgradnja malog reciklažnog dvorišta, i transfer stanice za opštine Mojkovac i Kolašin. Opština Mojkovac ima potrebu za odlaganjem opasnih vrsta otpada koje se generišu u domaćinstvu, komercijalnim objektima, privrednom sektoru itd., a koji se ne mogu, ili ne bi trebalo, sakupljati zajedno sa komunalnim otpadom na uobičajeni način. Ovo se takođe odnosi i na separatno sakupljanje pojedinih vrsta otpada u privatnom sektoru ili od strane organizacija civilnog društva, kao i na periode, kada je zbog specifičnih uslova otežano sakupljanje otpada (zimski period, turistička sezona). Reciklažno dvorište manjeg kapaciteta, je organizovano kao jednostavna jedinica, opremljena odgovarajućim i jasno označenim kontejnerima, prema zakonom definisanoj klasifikaciji. Za svaku vrstu otpada propisan je odgovarajući prostor, oprema u koju se odlaže, način rukovanja i način održavanje opreme.

U okviru reciklažnih dvorišta i transfer stanice, osim primarno selektovanog komunalnog otpada, će biti predviđeno dovoženje i privremeno skladištenje i drugih vrsta otpada koje spadaju u posebne tokove otpada, kao što su: automobilske gume, otpad od električnih i elektronskih proizvoda, kabasti otpad, ambalaža od kućne hemije i boja i lakova i drugo, zbog čega je neophodno u daljoj razradi rješenja kroz projektno-tehničku dokumentaciju predvidjeti način i kapacitete za njihovo

privremeno skladištenje. Osnovni cilj za sve vrste otpada koji spadaju u posebne tokove jeste kvalitetna organizacija njegovog prikupljanja, privremenog skladištenja i predaja ovlaštenim reciklerima.

Sakupljanje posebnih vrsta otpada (baterije i akumulatori, otpadne gume, otpadna vozila, otpad od električnih i elektronskih proizvoda i ambalažni otpad), tačnije njihov povrat, obaveza je kompanija koje takav otpad proizvode ili uvoze, ili se bave prodajom te vrste proizvoda.

Reciklažna dvorišta moraju biti opremljena za prijem, privremeno skladište i bezbjedan pretovar i transport posebnih vrsta otpada. Moraju posjedovati specijalne kontejnere i pod jasno definisanim uslovima skladištiti takav otpad. Vođenje evidencije dovezenih količina posebnih tokova otpada je obaveza odgovornog lica koje radi u reciklažnom dvorištu. Vođenje evidencije dovezenih količina posebnih tokova otpada je obaveza odgovornog lica koje radi u reciklažnom dvorištu.

Reciklažna dvorišta takođe moraju biti opremljena i specijalnim posudama zaštićenim od neželjenih efekata kao što su curenje sadržaja, širenje neprijatnih mirisa, isparavanje, pristup neovlašćenih lica i sl za prijem, privremeno skladište i bezbjedan pretovar i transport opasnog komunalnog otpada.

Biološki razgradiv otpad se takođe može odvojeno sakupljati kroz sistem posebnih kontejnera u reciklažnim dvorištima i organizovanim postavljanjem velikih kontejnera na lokacijama u gradu i selima u sezoni kada je količina biootpada najveća (proljeće, jesen). Veliki dio ukupne količine komunalnog otpada je biološki razgradiv. Najveći dio tog otpada potiče sa parkovskih (suve grane, šiblje, trava, drveće) i poljoprivrednih površina. Takođe, ukupnoj količini biološko razgradivog otpada se mogu dodati i količine biološko razgradivog otpada generisanog u privredi. U seoskim naseljima koja se nalaze u blizini gradskih sredina, može se vršiti kampanjsko prikupljanje ove vrste otpada pri čemu se podrazumijeva da prije samog odvijanja kampanje cijela akcija bude dobro promovisana i, ukoliko je moguće, sljedeća takva aktivnost najavljena prilikom odvijanja prethodne. Potrebno je uspostaviti održivi sistem kompostiranja biorazgradivog otpada.

Kompostiranje je proces koji se predviđa za iskorišćenje biološko razgradive komponente otpada. Kompostiranje organskog ili biorazgradivog otpada može se izvoditi lokalno u domaćinstvima ili u centralnom postrojenju za kompostiranje, unutar kompleksa regionalne deponije. Kompostiranje može pomoći lokalnim zajednicama da zadovolje zakonom postavljene ciljeve za reciklažu i značajno smanjenje količine komunalnog otpada koja će se deponovati. Kompostiranje predstavlja kontrolisanu dekompoziciju organskih materija pomoću mikroorganizama (uglavnom bakterija i gljiva) u stabilan humusni materijal, tamno braon ili crne boje, koji ima miris zemlje.

Kompost se može koristiti kao prirodno đubrivo za cvjetne kulture, travnjake i slično, pa sve do remedijacije devastiranih površina, pa je iz tih razloga potrebno edukovati građane da je isti značajan potencijal i neiskorišćeni resurs.

Programske aktivnosti koje bi trebalo sprovesti u dijelu upravljanja biorazgradivim otpadom su sljedeće:

- podsticanje kućnog kompostiranja, omogućavanjem da se u zonama individualnog stanovanja ovakav vid obrade otpada sprovede u djelo, kroz edukaciju stanovništva i postepeno uvođenje sistema naplate naknada za odloženi otpad na osnovu odloženih količina;
- edukacija građana na temu potrebe separacije i smanjenja količina generisanja otpada;
- edukacija stanovništva ruralnih predjela, gde su količine organskog otpada i biomase značajan potencijal i neiskorišćeni resurs;
- kontinualno i koordinisano sprovođenje akcija edukacije, promocije i sakupljanja organskog otpada;
- uspostavljanje i vođenje baze podataka o biorazgradivom (organskom) otpadu.

Ambalažni otpad je svaka ambalaža ili ambalažni materijal koji ne može da se iskoristi u prvobitne svrhe, izuzev ostataka nastalih u procesu proizvodnje. Može biti sačinjen od različitih materijala (papir, karton, plastika, metal i dr.) ili njihove mješavine.

Otpadnu ambalažu je potrebno sakupljati odvojeno od drugih vrsta otpada pri čemu se uspostavlja produžena odgovornost proizvođača, ali i krajnjih korisnika, da svako u svom domenu omogući pozitivnu praksu upravljanja ambalažom kada ona postane otpad.

Sakupljanje ambalaže se može povjeriti privrednim društvima ili preduzetnicima koji su registrovani za obavljanje djelatnosti sakupljanja i/ili odstranjivanja ove vrste otpada ili se predaje u reciklažna dvorišta. Proizvođač i uvoznik ambalaže i upakovanih proizvoda je dužan da se uključi u organizovani sistem preuzimanja, sakupljanja i obrade ambalaže, pri čemu su dužni da snose troškove tog sistema.

Predlaže se kombinovani sistem sakupljanja ambalažnog otpada, u okviru reciklažnih dvorišta, podjelom kesa za ambalažni otpad u gradskim sredinama opština i većim seoskim naseljima sa više od 500 stanovnika i postavljanjem dodatnih namjenskih kontejnera za prikupljanje suve frakcije tj. najzastupljenije vrste ambalažnog otpada (PET, papir, karton) na karakterističnim punktovima. Uporedo sa tim, neophodno je poboljšati i infrastrukturni i logistički segment sistema sakupljanja i obrade ambalažnog otpada, u saradnji sa ovlaštenim operaterima i strateškim partnerima.

6.3.1 Sakupljanje otpada sa teritorije Nacionalnih parkova

Opština Mojkovac zahvata djelove Nacionalnog parka „Biogradska gora“ i Nacionalnog parka „Durmitor“. Područje Nacionalnog parka „Biogradska gora“, koje pripada teritoriji opštine Mojkovac je uglavnom ne naseljeno područje, dok u području Nacionalnog parka „Durmitor“ postoji naselje Dobrilovina sa 55 stanovnika, sa jednim ugostiteljskim objektom-restoranom i dva eko sela ukupnog kapaciteta 20 gosti, koji rade isključivo u ljetnjem periodu.

Preduzeće DOO „Komunalne usluge – Gradac“ Mojkovac, ima potpisan Ugovor sa upravom NP „Biogradska gora“ za odvoz komunalnog otpada sa lokacije Biogradskog jezera, koje pripada teritoriji opštine Kolasin. Za odvoz otpada sa teritorije NP „Biogradska gora“, koji pripada opštini Mojkovac, biće postavljena dva kontejnera na proširenju pored magistralnog puta Mojkovac – Kolašin, neposredno ispred skretanja prema Biogradskom Jezeru. Odvoz otpada u period turističke sezone, odnosno u ljetnjem periodu od 01. aprila do 01. novembra bi se redovno odvozilo, a u zimskom periodu po potrebi.

Sa područja naselja Dobrilovina, koja pripada NP "Durmitor", trenutno se ne vrši sakupljanje otpada, zbog velike udaljenosti i male količine generisanog otpada. Plan je da se u budućnosti na istoj lokaciji postavi odgovarajući broj kontejnera, koji bi se redovno praznili.

Kod sakupljanje otpada sa teritorije nacionalnih parkova, posebnu paznju treba obratiti na selektivno sakupljanje otpada.

6.3.2 Sanacija neuređenih odlagališta

U opštini Mojkovac su evidentirana četiri neuređena odlagališta: u naselju Ravni sa količinom otpada od 20m³, u naselju Babića Polje sa količinom otpada od 10m³, u naselju Podbišće kod škole sa količinom otpada od 15m³ i u naselju Stevanovac sa količinom otpada od 30m³. Budući da Plan podrazumijeva uspostavljanje savremenog sistema upravljanja otpadom, biće neophodno riješiti sve postojeće probleme koje postojanje takvih objekata sa sobom nosi. Sanacija ovih, zbog male količine otpada, i drugih manjih neevidentiranih neuređenih odlagališta, izvršiće se ili potpunim izmještanjem otpada sa istih ili djelimičnom sanacijom.

6.3.3 Sanacije privremenog skladišta komunalnog otpada

Komunalna otpad sa teritorije opštine Mojkovac se odlaže na privremenom skladištu komunalnog otpada, u „Zoni 2“, na lokaciji „Zakršnica“, površine 24147m², koja se nalazi na katastarskoj parceli br. 751 KO Podbišće – Mojkovac.

Opština Mojkovac nema precizne podatke o količini otpada koji je odložen na predmetnoj lokaciji, iz razloga što do 2013. godine nije vršeno mjerenje odlaganog otpada, niti je ikada vršena procjena ukupne odložene količine otpada. Iz tih razloga je potrebno prvo izvršiti procjenu otpada na toj lokaciji, a zatim pristupiti izradi detaljne analize terena i građevinskog projekta sanacije. S obzirom na velike količine odloženog otpada i blizine rijeke Tare, potrebno je izvršiti potpunu sanaciju privremenog skladišta. Sanaciji privremenog skladišta može se pristupiti tek nakon izgradnje i puštanja u rad transfer stanice sa reciklažnim dvorištem i rješavanja problema otpada na regionalnom nivou.

6.3.4 Mogućnost saradnje između dvije ili više jedinica lokalne samouprave

Državnim planom upravljanja otpadom je predviđeno da se na teritoriji opštine Mojkovac izgradi transfer stanica sa reciklažnim dvorištem, što znači da će lokalna uprava vršiti sakupljanje i primarnu selekciju komunalnog otpada. Otpad bi se dalje transportovala do nekog od regionalnih centara na dalji tretman. Iz tih razloga je neophodna saradnja sa lokalnim samoupravama na čijoj teritoriji će biti izgrađena deponija za komunalni otpad.

6.3.5 Uključivanje javnosti jačanje svijesti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom

Uključenje javnosti u procese odlučivanja o pitanjima koja su značajna za njihovu životnu sredinu predstavlja zakonsku obavezu jedinica lokalne samouprave i organa regionalnog organizovanja.

Ukoliko građani žele da ostvare pravo da živi u zdravoj okolini, građani moraju imati pristup informacijama o kvalitetu životne sredine, mogućim uticajima na životnu sredinu, postojećim mjerama zaštite, a takođe moraju imati pravo na učešće u odlučivanju o koracima koji se preduzimaju, a koji mogu uticati na kvalitet životne sredine i na ostvarenje njihovog prava na zdravu okolinu.

Organi vlasti, s druge strane, moraju biti svjesni da su informacije o okolini u interesu javnosti i da se sva razmatranja o životnoj sredini moraju integrisati u odlučivanje nadležnih organa.

Budući da uređenje oblasti upravljanja otpadom utiče na sve građane jedne lokalne zajednice i regiona od izuzetne je važnosti obezbijediti da svi građani budu adekvatno informisani o donošenju ključnih odluka u ovoj oblasti. Pored toga, građanima se mora omogućiti i da daju svoj doprinos ovom procesu putem podnošenja konkretnih prijedloga, komentara, dopuna i izmjena ključnih odluka koje se odnose na upravljanje otpadom.

Program podizanja ekološke svijesti podrazumijeva aktivnosti države i lokalnih samouprava koje imaju za cilj poboljšanje odnosa stanovništva prema okruženju u kome žive i podsticanje ekološkog aktivizma različitih društvenih i starosnih grupa.

Unaprjeđenje nivoa javne svijesti podrazumijeva:

- usvajanje adekvatnih obrazaca ponašanja na nivou pojedinca, kako bi se dovelo do smanjenja nastajanja otpada,
- shvatanja značaja ponovne upotrebe otpada i kupovine proizvoda napravljenih od reciklabilnih materijala,
- priprema reciklabilnih komponenata otpada za reciklažu,
- adekvatno i savjesno odlaganje otpada itd.

Realizaciju programa razvijanja javne svijesti i edukacije treba sprovoditi na svim nivoima paralelno a posebno koristeći medije i druga sredstva edukacije:

Radio, televizija, internet i mobilni mediji (fokusiranost ove vrste medija na mladi i progresivniji dio populacije bitan je iz razloga što je upravo od tog dijela populacije realno očekivati najveći stepen implementacije novih ekoloških tendencija i praksi), oglasne kampanje komunalna preduzeća, volonteri (okupljanje dobrovoljaca – entuzijasta, volontera), promocija postignutih rezultata, održavanje praktičnih radionica kao i štampanje periodičnih izvještaja ili publikacija iz kojih se može videti šta je urađeno u prethodnom periodu i šta se planira za naredni period.

7. AKCIONI PLAN, DINAMIKA I IZVORI FINANSIRANJA

Sredstva za implementaciju lokalnog plana upravljanja otpadom mogu se obezbijediti iz: Kapitalnog budžeta, Budžeta opštine, fondova, kredita, donacija i sl.

Tabela 20: Mjere, nosioci, potrebna sredstva i rokovi za sprovođenje predviđenih mjera

1.	AKTIVNOST	EDUKACIJA JAVNOSTI O POTREBI UNAPREĐENJA SISTEMA ODVOJENOG SAKUPLJANJA OTPADA
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge – Gradac" Mojkovac
SREDSTVA	5000,00 €	

	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac, donacije
	ROK REALIZACIJE	Do 2020
2.	AKTIVNOST	KONTINUIRANA EDUKACIJA JAVNOSTI, ZAPOSLENIH I UPRAVNIH STRUKTURA OPŠTINE KAKO O PROBLEMATICI OTPADA I UPRAVLJANJA OTPADOM, TAKO I O MOGUĆNOSTIMA ZA SPRJEČAVANJE ZAGAĐIVANJA SREDINE U OPŠTEM SMISLU (PUTEM ORGANIZOVANJA I ODRŽAVANJA SEMINARA, INTERNETA, OGLAŠAVANJA, I SL.)
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge –Gradac" Mojkovac
	SREDSTVA	4000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac, donacije
	ROK REALIZACIJE	do 2018
3.	AKTIVNOST	SISTEMSKA SANACIJA POSTOJEĆIH NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA OTPADA SA IZRADOM POTREBNE PRATEĆE DOKUMENTACIJE
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge –Gradac" Mojkovac
	SREDSTVA	15.000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac, donacije
	ROK REALIZACIJE	2017 i 2018
4.	AKTIVNOST	SPRJEČAVANJE NASTAJANJA NOVIH NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac
	SREDSTVA	5.000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac, donacije
	ROK REALIZACIJE	Kontinuirano do 2020
5.	AKTIVNOST	SANACIJA POSTOJEĆEG PRIVREMENOG SKLADIŠTA KOMUNALNOG OTPADA SA IZRADOM POTREBNE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac
	SREDSTVA	100.000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac, MORT, donacije
	ROK REALIZACIJE	2020
6.	AKTIVNOST	REVIZIJA PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM
	NOSIOCI	Opština Mojkovac
	SREDSTVA	U sklopu redovnih aktivnosti
	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac
	ROK REALIZACIJE	Po potrebi
7.	AKTIVNOST	NABAVKA I POSTAVLJANJE POSUDA ZA SELEKTIVNO SAKUPLJANJE OTPADA
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac
	SREDSTVA	100.000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	Budžet Opštine Mojkovac, donacije
	ROK REALIZACIJE	2017
8.	AKTIVNOST	NABAVKA MEHANIZACIJE ZA ODVOZ KOMUNALNOG OTPADA
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, DOO "Komunalne usluge - Gradac" Mojkovac
	SREDSTVA	200.000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	Kapitalni budžet, međunarodni fondovi, donacije
	ROK REALIZACIJE	2018.
9.	AKTIVNOST	IZRADA TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA IZGRADNJU TRANSFER STANICE I RECIKLAŽNOG DVORIŠTA
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, MORT
	SREDSTVA	57.000,00 €
	IZVORI SREDSTAVA	MORT
	ROK REALIZACIJE	2016
	AKTIVNOST	IZGRADNJA TRANSFER STANICE I RECIKLAŽNOG DVORIŠTA SA POTREBNOM OPREMOM
	NOSIOCI	Opština Mojkovac, MORT

10.	SREDSTVA	280.000,00€
	IZVORI SREDSTAVA	Kapitalni budžet, međunarodni fondovi, donacije
	ROK REALIZACIJE	2019

NAPOMENA: Projekat transfer stanice sa reciklažnim dvorištem još nije urađen tako da se ne može tačno utvrditi investicija za izgradnju istih. Prema procjeni Sekretarijata za uređenje prostora cijena izgradnje istih bi bila veća od 500.000,00 €, a prema Državnom planu ista bi iznosila 280.000,00 €.

8. NADZOR I PRAĆENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI I MJERA

Nadzor i praćenje planiranih aktivnosti će pokazati da li su akcije iz Plana postignute i da li je upravljanje otpadom uređeno u skladu sa ciljem.

Uspješnost realizovanih mjera i aktivnosti iz Plana prati se indikatorima: količina sakupljenog komunalnog otpada na godišnjem nivou, količinu selektivno sakupljenih reciklabilnih količina po vrsti, ukupna količina proizvedenog biorazgradivog otpada na godišnjem nivou, količinu posebnih vrsta otpada, sanacija neuređenih odlagališta, pokrivenost teritorije sa koje se sakuplja otpad i sl. Ovi indikatori ukazuju na količinu smanjenja otpada koji treba odložiti na regionalnu deponiju i kvalitet odabranih mjera.

Potrebno je raditi godišnji izvještaj o implementaciji Plana sa kratkim prikazom razvojnog Plana za narednu godinu što će osigurati da Plan ostane aktuelan. Na taj način će biti označen napredak i obilježena ključna pitanja koja treba razmatrati u narednom periodu. Plan je potrebno godišnje preispitati, a po potrebi mijenjati i dopunjavati. Cilj preispitivanja, mijenjanja i dopunjavanja je izbor i primjena najboljih prihvatljivih opcija za životnu sredinu zavisno od socijalnog, ekonomskog, tehnološkog i institucionalnog razvoja, koji treba da dovede do poboljšanja načina postupanja sa otpadom.

Lokalna samouprava je dužna da obezbijedi uslove za sprovođenje Plana i da vrši nadzor nad njegovim sprovođenjem od strane nadležnih organa.

Broj: 05- 103
Mojkovac, 01.12. 2016. godine

Skupština opštine Mojkovac
Predsjednik
Slavenko Blažević, s.r
